

Technická univerzita v Liberci

**FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A
PEDAGOGICKÁ**

Katedra: Katedra českého jazyka a literatury

Studijní program: Filologie

Studijní obor: Český jazyk a literatura

**ČTENÍ S POROZUMĚNÍM VE VÝUCE
ČEŠTINY JAKO CIZÍHO JAZYKA
COMPREHENSIVE READING IN THE
LESSONS OF THE CZECH AS A FOREIGN
LANGUAGE**

Bakalářská práce: 09-FP-KČL-B-15

Autor:

Lucie JANKŮ

Podpis:

Vedoucí práce: Mgr. Svatava Škodová, Ph.D.

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
77	0	116	1	81	0

V Liberci dne: 07. 04. 2011

ZADÁNÍ

Čestné prohlášení

Název práce: Čtení s porozuměním ve výuce češtiny jako cizího jazyka
Jméno a příjmení autora: Lucie Janků
Osobní číslo: P07000189

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 07. 04. 2011

Lucie Janků

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Svatavě Škodové, Ph.D. za cenné rady, náměty a připomínky.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá využitím čtení s porozuměním ve výuce češtiny jako cizího jazyka. Objasňuje pojem čtení s porozuměním. Uvádí typologii čtení a druhy čtecích textů. Seznamuje čtenáře s metodickým postupem ncviku čtení s porozuměním. Součástí bakalářské práce jsou pracovní listy obsahující komplexně pojaté aktivity pro čtení s porozuměním (jazyková úroveň A1) opatřené metodickými komentáři. Pracovní listy jsou tematicky zaměřené na město Liberec.

Klíčová slova

Čeština jako cizí jazyk, čtení s porozuměním, pracovní listy tematicky zaměřené na město Liberec, jazyková úroveň A1.

Abstract

This bachelor's thesis covers the use of reading comprehension in lessons of Czech as a foreign language. It specifies the term of reading comprehension, introduces typology of reading and types of texts. It provides the reader with a methodological approach to reading comprehension practice. The paper includes worksheets with comprehensive activities aimed at reading comprehension (at A1 language level) followed by methodological notes. The content of the worksheets focuses on the city of Liberec.

Key words

Czech as a foreign language, reading comprehension, worksheets focused on the city of Liberec, A1 language level.

Obsah

Úvod.....	8
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 Čtení jako komunikativní cíl ve výuce cizích jazyků.....	10
2 Proces čtení.....	11
2.1 Pojem čtení s porozuměním	12
2.2 Jazykový odhad a prediktabilita při čtení.....	12
3 Typologie čtení.....	14
3.1 Čtení hlasité a tiché	14
3.2 Čtení analytické a syntetické.....	15
3.3 Čtení orientační, vyhledávací, informativní a studijní	16
4 Obtíže při čtení v cizím jazyce	17
5 Druhy čtecích textů.....	18
5.1 Texty výchozí a doplňkové	18
5.2 Texty dialogické a monologické	18
5.3 Texty originální, upravené a uměle vytvořené.....	19
5.4 Texty podle rozsahu	19
6 Metodický postup nácviku čtení s porozuměním.....	21
6.1 Aktivity před čtením.....	22
6.2 Aktivity při čtení	24
6.3 Aktivity po čtení.....	28
6.4 Typologie cvičení pro kontrolu čtení s porozuměním	32
7 Hodnocení čtecí dovednosti	33
II. PRAKTICKÁ ČÁST	34
Úvod k pracovním listům.....	34
8 Pracovní list č. 1 – téma Aquapark a lunapark v Liberci.....	35
8.1 Metodický postup Aquapark a lunapark v Liberci.....	39
9 Pracovní list č. 2 – téma Botanická zahrada Liberec.....	47
9.1 Metodický postup Botanická zahrada Liberec	49
10 Pracovní list č. 3 – téma Divadla v Liberci	53
10.1 Metodický postup Divadla v Liberci.....	55
11 Pracovní list č. 4 – téma Severočeské muzeum v Liberci	59

11.1 Metodický postup Severočeské muzeum v Liberci.....	61
12 Pracovní list č. 5 – téma Letní sporty v Liberci	65
12.1 Metodický postup Letní sporty v Liberci	67
13 Závěr.....	71
14 Seznam použitých zdrojů	72

Úvod

Již třetím rokem se věnuji výuce češtiny jako cizího jazyka. I přes to, že v současnosti existuje poměrně dostatek učebních materiálů pro výuku češtiny jako cizího jazyka, často jsem se při výuce setkávala s nedostatkem materiálů pro nácvik čtení s porozuměním. V procesu osvojování jakéhokoliv cizího jazyka hraje čtení s porozuměním velmi důležitou roli. Prostřednictvím čtení si studenti přirozenou cestou rozšiřují slovní zásobu, setkávají se s gramatikou v jejím praktickém užití, získávají nové informace atd. Rozhodla jsem se, že se tímto problémem budu zabývat ve své bakalářské práci a vytvořím didaktické listy obsahující komplexně pojaté aktivity pro čtení s porozuměním.

V rodném jazyce čteme nejen kvůli získávání informací, ale i pro potěchu. Stejně tak by čtení v cizím jazyce nemělo mít výhradně naučnou funkci. Cizojazyčné texty určené k nácviku čtení s porozuměním by měly obsahovat i stránku zábavnou. Důležitost zohlednění zábavné funkce ve výuce cizího jazyka, a to nejen ve formě jazykových her, jsem si osobně uvědomila v loňském roce, kdy jsem měla příležitost seznámit se s výukou na německé základní škole Schkola v obci Jonsdorf. Tamní vedení se rozhodlo zařadit do osnov výuky český jazyk jako povinný předmět. Vzhledem k tomu, že čeština není zdaleka tak populární jako angličtina a další světově rozšířené jazyky, chybí německým studentům při studiu především motivace. Problematika výuky českého jazyka, jehož praktické uplatnění je u německých dětí diskutabilní, mě zaujala. Během vzniku této bakalářské práce byl pozastaven kurz češtiny jako cizího jazyka pořádaný KČL TUL. Bylo mi tak znemožněno naplnit původně stanovený požadavek týkající se aplikace didaktických listů při výuce v kurzu češtiny jako cizího jazyka na půdě Technické univerzity v Liberci. S přihlédnutím k této skutečnosti a po domluvě s vedoucí práce jsem se rozhodla, že se zaměřím na pomoc ve výuce češtiny v rámci jazykového workshopu, který pravidelně pořádají ve Schkole v Jonsdorfu.

Tato práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou, která je tvořena pracovními listy. V úvodní kapitole vysvětlím postavení čtení s porozuměním ve výuce cizích jazyků. V následující kapitole rozeberu proces čtení. Čtení s porozuměním je často chybně zaměňováno se samotným čtením, proto v této kapitole pojem čtení s porozuměním ujasním. Objasním problematiku jazykového odhadu a prediktability při

čtení. Uvedu také typologii čtení a čtecích textů. Začlením sem i čtení textů podle Společného evropského referenčního rámce, konkrétně přiblížím jazykové úrovně A1 a A2. Se čtením v cizím jazyce je spojeno i mnoho problémů, které ve své práci popíšu. Nedílnou součástí bude kapitola pojednávající o metodickém postupu nácviku čtení s porozuměním, v níž uvedu názorné ukázky z učebnice *Třesky plesky, uč se česky!* (podle této učebnice se učí žáci v Jonsdorfu). Ukázkami doplním pouze aktivity, které se v uvedené učebnici nachází. Nakonec se budu krátce věnovat hodnocení čtecí dovednosti.

Teoretické poznatky první části práce promítnu do části praktické. Mým cílem je vytvořit pracovní listy pro nácvik čtení s porozuměním. Při tvorbě těchto listů zohledním motivační stránku pro studium češtiny. Část s praktickými listy opatřím samostatným úvodem, kde blíže objasním jejich obsah.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Čtení jako komunikativní cíl ve výuce cizích jazyků

V cizojazyčném vyučování se rozlišuje cíl jazykový, vzdělávací a výchovný. Jako primární je označován jazykový cíl, jehož podstatou je získání komunikativní kompetence studentem. Komunikativní kompetencí se při výuce cizích jazyků rozumí takové osvojení cizího jazyka, aby mohl sloužit jako nástroj dorozumívání. Realizace komunikativního cíle předpokládá zvládnutí čtyř řečových dovedností: poslechu, ústního vyjadřování, písemného vyjadřování a čtení s porozuměním. *Psycholingvistika zdůrazňuje, že všechny druhy řečové činnosti tvoří jednotnou funkční strukturu, jejíž složky se navzájem podporují. Proto výcvik ve čtení nepřímo ovlivňuje dovednost poslechovou i dovednost ústního a písemného projevu. Naopak k dovednosti číst přispívají jistou měrou cvičení poslechová i cvičení v ústním a písemném vyjadřování.*¹ V porovnání s ostatními řečovými dovednostmi je čtení činností nejsnazší. Realizuje se totiž v poměrně příznivých podmínkách. Čtenář si volí své vlastní tempo čtení, může kdykoliv přestat a podle potřeb se vrátit ke složitějším pasážím textu (případně zaběhnout dopředu), eventuálně může použít slovník a gramatické příručky. Písemný text (zejména tištěný) je navíc zřetelný a přehlednější.

Čtení je receptivní dovednost², což znamená, že se u něj nepředpokládá aktivní znalost jazykových prostředků, nýbrž jen schopnost tyto prostředky znovupoznávat a chápat smysl grafického textu. Toto neplatí pro hlasité čtení, kdy je nutné aktivně ovládat fonetický systém daného jazyka. Časté čtení cizojazyčných materiálů působí pozitivně na poznávání, osvojování a fixaci jazykových prostředků. Student se seznamuje s typickými cizojazyčnými slovními spojeními a syntaktickými strukturami. Výrazným způsobem se také upevňují lexikální, gramatické a ortografické návyky. *Kromě toho je důležité, že se čtoucí seznamuje i s uplatňováním příslušných prostředků výstavby textu v daném cizím jazyce realizujících jeho kohezi a koherenci.*³

¹ HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*, s. 222.

² Receptivní dovednosti jsou čtení a poslech, produktivní jsou mluvení a psaní.

³ PURM, R. Čtení v cizím jazyce. *Cizí jazyky*, s. 164–165.

2 Proces čtení

V procesu čtení lze rozlišit čtyři fáze⁴: percepci textu, asimilativní doplňování, identifikaci jazykových prostředků a interpretaci, tj. pochopení smyslu.

*Vizuální vnímání textu se uskutečňuje tím, že čtenář na kratičkou dobu (zlomek sekundy) fixuje svůj zrak na určitý úsek řádku daného textu a přitom zachytí určité množství grafických signálů. Pak dochází k fixaci zraku na další úsek textu.*⁵ V době fixací mezi jednotlivými pohyby očí probíhá samotný proces čtení. *Prostorové postižení určitého množství slov (slabik) na jediném řádku, jež je čtenář schopen vnímat a interpretovat na jediný pohled, se označuje jako **čtecí pole**.*⁶ S množstvím přečtených textů se šířka čtecího pole postupně rozšiřuje, a tím se proces čtení zrychluje. Někdy dochází ke zpomalení čtení tzv. regresivními (zpětnými) pohyby očí. Čtenář se v tomto případě vrací k tomu, co již před tím vnímal, ale nepochopil to.

*Vnímání grafického textu zběhlým čtenářem lze charakterizovat jako vnímání integrativní (globální, celostní).*⁷ Znamená to, že při čtení nevnímá každý jednotlivý grafém, ale obvykle jen části slov, které doplňuje na celá slova na základě znalosti jazyka. Stačí, když čtenář zachytí jen začátek slova, toto neúplně vnímané torzo pak doplní na celé slovo sám (tzv. **asimilativní doplňování**). Důležitým faktorem pro tuto schopnost je nejen kontext a celková úroveň znalosti jazyka, ale i rozsah věcných znalostí, které tvoří obsah textu.

Identifikace jazykových prostředků spočívá v tom, že čtenář poznává jazykové prostředky, z nichž je text vytvořen. Zároveň si uvědomuje jejich význam. *Důležitá je především identifikace lexikálních prostředků, ale současně jde i o pochopení strukturní výstavby jednotlivých výpovědí v textu.*⁸ Proces čtení do značné míry ulehčují kratší věty a jednoduchá syntaktická výstavba.

Závěrečná a rozhodující fáze v procesu čtení je **interpretace**. Během ní dochází k porozumění obsahu čteného textu, tj. k chápání jeho vlastního smyslu. Někdy se stává, že čtenář sice rozumí jednotlivým slovům a konstrukcím, a přesto nechápe celkový smysl (např. při čtení odborných textů).

⁴ HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. s. 225.

⁵ HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. s. 225.

⁶ PODRÁPSKÁ, K. *Kapitoly z lingvodidaktiky německého jazyka*. s. 92.

⁷ HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. s. 225.

⁸ HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. s. 225.

2.1 Pojem čtení s porozuměním

Pojem „čtení s porozuměním“ je nutno rozložit na jeho složku „čtení“, tj. dovednost rychle se vizuálně pohybovat v textu a složku „s porozuměním“, tedy dovednost postihnout a interpretovat hlavní myšlenky nebo details přečteného.⁹

Hendrich¹⁰ rozlišuje dvě stránky čtení: techniku čtení a porozumění čtenému.

Technikou čtení se rozumí dekodování textu z hlediska jeho formy (výrazová stránka). Naučit studenty techniku čtení znamená naučit je asociovat grafickou podobu slov s jejich zvukovou realizací, tj. čtení nahlas. Je třeba rozlišovat nejen cizojazyčné grafémy, ale i výslovnostní pravidla, která se uplatňují při čtení souvislých textů. Požadavkem správného hlasitého čtení je také členění textu na rytmické úseky.

Porozumění čtenému je směřování k dekodování textu z hlediska jeho obsahu (významová stránka). Pochopení písemné informace je vlastním cílem čtení s porozuměním. Pro to je nezbytná znalost jazykových prostředků. Přičemž zpravidla platí, že čím větší slovní zásobou v cizím jazyce čtenář disponuje, tím rychleji a snadněji čte. Pokroky ve čtení jsou však těsně spjaty s rozšiřováním a prohlubováním celkových jazykových znalostí.

Při osvojování čtecí dovednosti je nutné zvládnout jak samotnou techniku čtení, tak i porozumění čtenému. Beneš¹¹ zdůrazňuje, že techniku čtení nelze odtrhovat od porozumění, naopak právě porozumění má rozhodující význam i pro techniku čtení. Přesto je však v prvním stadiu výuky v popředí nácvik techniky čtení a až později výcvik v porozumění čtenému textu.

2.2 Jazykový odhad a prediktabilita při čtení

Schopnost odhadu neznámých jazykových prostředků má velký význam. Hledání slov ve slovníku čtenáře nejen zdržuje, ale oslabuje i zájem o četbu originálních textů. Při jazykovém odhadu se uplatňují v různé míře následující tři faktory¹²:

⁹ PODRÁPSKÁ, K. *Kapitoly z lingvodidaktiky německého jazyka*. s. 92.

¹⁰ HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. s. 224.

¹¹ BENEŠ, E. a kol. *Metodika cizích jazyků*. s. 164.

¹² HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. s. 233.

a) **Odhad na bázi mezijazykové**

Studium češtiny mají do jisté míry snazší Slované. Ruský student češtiny může odhadnout význam řady českých slov (např. otec – отец, babička – бабушка, dobrý den – добрый день apod.). Jazykový odhad také ulehčují mezinárodní slova. Komplikace způsobují tzv. „zrádná slova“¹³. Polský student češtiny bude nejspíš zaměňovat význam slov zápach (p. zapach = vůně), droga (p. droga = silnice), sklep (p. sklep = prodejna) apod.

b) **Odhad na bázi vnitrojazykové**

Jde o případ, kdy čtenář zná kořenné slovo a je obeznámen s pravidly tvoření slov v daném cizím jazyce. Zná-li zahraniční student češtiny např. slovo volat, může na základě toho určit význam slov zavolat, přivolat apod.

c) **Odhad kontextový**

Při něm se dešifrace neznámé lexikální jednotky uskutečňuje na základě kontextu a znalosti tématu textu. Podle rozsahu lze rozlišit mikrokontext (úryvek věty, příp. celá věta) a makrokontext (nadvětné komplexy). V praxi se nejčastěji uplatňuje odhad jazykově kontextový, kdy při dešifraci neznámého výrazu pomáhá jak faktor čistě jazykový, tak i kontextový.

Z psycholingvistického hlediska je důležitá **prediktabilita při čtení**, tj. předvídání toho, jak bude text pokračovat. Jazyková predikace je založena na pravděpodobnostní struktuře jazyka. Dle Podrápské¹⁴ může čtenář predikovat jak celá slova, tak části slov. V prvním případě čtenář odhaduje následující slovo na základě kolokace, tj. dvojice obvykle spojovaných lexikálních jednotek. Druhý případ anticipace předpokládá zkušeného čtenáře, který se dobře orientuje v gramatické stavbě daného jazyka. Takový čtenář nečte všechna slova až do konce, ale je schopen na základě konkrétních signálů gramatického charakteru předjímat jevy redundantní. Obecně platí, že čím lépe zná čtenář jazyk a tematiku čteného textu, tím většího předvídání je schopen.

¹³ Tzv. „zrádná slova“ jsou slova, u kterých často dochází k zaměňování významu, který je určován na základě podobnosti slov.

¹⁴ PODRÁPSKÁ, K. *Kapitoly z lingvodidaktiky německého jazyka*. s. 94.

3 Typologie čtení

Dle Radko Purma¹⁵ lze při klasifikaci druhů čtení uplatnit dva základní přístupy. Vycházet je možno z charakteristických rysů, kterými se čtení v daných případech vyznačuje, což vede k následující typologii čtení: čtení hlasité a tiché, čtení individuální a sborové¹⁶, čtení překladové a bezpřekladové¹⁷, čtení analytické a syntetické, čtení školní a domácí¹⁸. *Se zřetelem k cíli, jež čtenář sleduje vzhledem ke svým komunikativním potřebám, mohou se při dodržení uvedeného kritéria rozlišovat čtyři druhy reálného čtení, a to čtení orientační, vyhledávací, informativní a studijní.*¹⁹

3.1 Čtení hlasité a tiché

Tiché čtení, tj. čtení pro sebe, je činnost individuální, při níž každý pracuje podle svého tempa. Dovoluje čtenáři plně se soustředit jen na obsah čteného, umožňuje rychlejší a hlubší pochopení textu. V případě, že nejde o čtení realizované v rámci výuky, volí si navíc čtenář druh četby podle svého zájmu. Zajímavost i případná zábavnost osobně zvolené četby usnadňuje překonávání obtíží cizího jazyka. Tiché čtení souvisí s výcvikem ve čtení syntetickém (viz 3.2 Čtení analytické a syntetické). V praktickém životě se uplatňuje v naprosté většině právě čtení tiché.

Čtení nahlas je oproti tichému čtení upotřebitelné jen zřídka (předčítání textu, přednášky apod.). Z psychologického hlediska je důležité proto, že zaměstnává studenty při vyučování všestranněji. *Kombinovaná dovednost čtení nahlas předpokládá nejen automatizovanou dovednost zrakové apercepce grafické podoby cizího jazyka, nýbrž i automatizovanou dovednost převádění jeho grafické podoby ve zvukovou a návyk správně ortofofonické výslovnosti fonémů, jakož i znalost ortoepie slov.*²⁰ Hlasité čtení má svou nezastupitelnou funkci také z metodického hlediska, a to jako příprava na tiché čtení. Na bázi hlasitého čtení se studenti v počáteční etapě výuky učí techniku čtení.

¹⁵ PURM, R. Čtení v cizím jazyce. *Cizí jazyky*. s. 166–167.

¹⁶ Čtení *individuální*, tj. jednotlivými studenty postupně, se využívá pro předčítání delších úseků textu. Vhodný prostředek pro aktivizaci všech studentů je *čtení sborové*. Sborově lze číst např. nové lexikální jednotky, úryvky složitějšího textu apod. Nevýhodou je znemožnění kontroly výsledků jednotlivců.

¹⁷ Při vyučování cizích jazyků se má překlad používat přiměřeně především při osvojování nových jazykových prostředků a jen ve velmi omezené míře při formování řečových dovedností.

¹⁸ *Školní čtení* je bezprostředně organizováno a kontrolováno učitelem. *Domácí čtení* je doplňkem čtení školního a je prováděno dle individuálních potřeb a zájmů studentů.

¹⁹ PURM, R. Čtení v cizím jazyce. *Cizí jazyky*. s. 167.

²⁰ BENEŠ, E. a kol. *Metodika cizích jazyků*. s. 166.

*U pokročilejších studentů se podíl hlasitého čtení zmenšuje. Přitom by měli být vedeni ke čtení výraznému, pro něž je charakteristické správné syntagmatické členění textu s vhodnou pauzací, větým přízvukem, rytmem a větou melodií.*²¹ Eduard Beneš²² upozorňuje, že mezi tichým a hlasitým čtením je těsný vztah. Tzv. výrazné čtení nahlas je možné jen tehdy, rozumí-li student čtenému. Jen mechanické správné čtení nahlas je však možné i bez porozumění. Je dokonce nebezpečí, že při hlasitém čtení v cizím jazyce není možné dostatečné soustředění se na porozumění obsahu.

3.2 Čtení analytické a syntetické

Kritériem pro rozlišení analytického a syntetického čtení je způsob, jakým se pracuje s daným textem. V potaz se bere, zda je, nebo není nezbytné, aby čtenář pro porozumění smyslu textu prováděl určitý rozbor některých jazykových jevů.

Jako **analytické čtení** je označován takový druh čtení, v jehož průběhu dochází k porozumění smyslu textu na základě rozboru příslušných jazykových jevů (především gramatických a lexikálních). Radko Purm²³ zdůrazňuje, že se při analytickém čtení od studenta vyžaduje, aby danému textu rozuměl naprosto přesně, tj. do všech podrobností. K tomu je zpravidla potřeba nejen rozboru některých obtížnějších míst textu, ale i částečného překladu do mateřského jazyka. Analytické čtení se uplatňuje zpravidla u výchozích textů (viz 5.1 Texty výchozí a doplňkové).

Syntetické čtení (někdy také kurzorické) představuje takový typ čtení, při němž čtenář chápe smysl cizojazyčného textu přímo bez rozboru a bez překladu (jako při čtení v mateřském jazyce). Dle Purma²⁴ jde při syntetickém čtení o porozumění souvislému grafickému textu (relativně delšímu). Oproti analytickému čtení se u syntetického pokládá za dostačující, jestliže student rozumí textu jako celku, tj. pochopí jeho základní smysl. Znamená to, že není nutné přesné porozumění některým nepodstatným jednotlivostem.

²¹ HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. s. 226.

²² BENEŠ, E. a kol. *Metodika cizích jazyků*. s. 158.

²³ PURM, R. Čtení v cizím jazyce. *Cizí jazyky*. s. 167.

²⁴ PURM, R. Čtení v cizím jazyce. *Cizí jazyky*. s. 167.

3.3 Čtení orientační, vyhledávací, informativní a studijní

Při **orientačním čtení** dochází ke zběžnému projití textu s cílem co nejrychleji zjistit, zda určitá kniha nebo stať obsahuje informaci, která je pro čtenáře vzhledem k jeho potřebám a zájmům užitečná. Jde o získání základní představy o tematickém zaměření rozsáhlejšího textového materiálu, což znamená zachycení asi 10–15% z celkového objemu informace. Ve výuce se orientační čtení používá v souvislosti s kontrolou porozumění kurzoricky přečtenému textu, kdy v něm student hledá odpověď na danou otázku, popřípadě jako příprava pro hlasité čtení neznámého textu.

*Ve srovnání s orientačním čtením se při **vyhledávacím čtení** vyskytuje modifikované komunikativní zaměření čtenáře. Jestliže je mu známo, že daná kniha nebo stať obsahuje informaci pro něho zajímavou a potřebnou, pak se snaží co nejrychleji tuto informaci vyhledat.*²⁵ Vyhledávací čtení je často pokládáno za součást čtení orientačního. Způsob čtení totiž v obou případech spočívá v letmém prohlédnutí textu za účelem realizace čtenářova komunikativního záměru.

Odlišné je **čtení informativní**, jehož cílem je postihnout hlavní informaci, kterou text přináší (asi 75%). Čtenář by měl získat základní představu nejen o okruhu otázek, kterými se daný text zabývá, ale zároveň i o způsobech jejich řešení. *V procesu cizojazyčné komunikace se orientační čtení uplatňuje zvláště při čtení žurnalistických textů, ale často též při čtení textů některých literárních žánrů a do jisté míry i textů populárně vědeckých.*²⁶

Čtvrtý typ je tzv. **studijní čtení** zaměřené na získání úplné a přesné informace z textu (tj. 100%). Čtenář při něm usiluje o porozumění obsahu daného textu ve všech jednotlivostech a do všech podrobností, o získání úplné a přesné informace z tohoto textu a postížení jejího významu. Studijní čtení neprobíhá rychle a v závislosti na znalosti cizího jazyka se může uskutečňovat i v pomalém tempu. V jeho průběhu je občas třeba vracet se k opětovnému pročtení důležitých míst textu, případně se uplatňuje používání slovníku. Studijní čtení se používá především při čtení vědecké a odborné literatury a u všech textů, které je potřeba konspektovat nebo přeložit do mateřského jazyka.

²⁵ PURM, R. Čtení v cizím jazyce. *Cizí jazyky*. s. 168.

²⁶ PURM, R. Čtení v cizím jazyce. *Cizí jazyky*. s. 168.

4 Obtíže při čtení v cizím jazyce

Při čtení vznikají obtíže spojené s porozuměním čtenému textu kvůli neúplné a nedokonalé znalosti cizího jazyka. Neznalost cizího jazyka způsobuje, že se čtenář během čtení uchýlí k překladu do svého mateřského jazyka. Pokud je překlad používán jen k objasnění některých slov a vazeb, není to na závadu. V případě, že se překládání stane trvalým návykem a je přímo klíčem k pochopení celého textu, je skutečné čtení s porozuměním znemožněno. S přihlédnutím k typologické charakteristice češtiny nelze navíc automaticky předpokládat efektivní využití slovníků, což je zásadním limitujícím prvkem především pro studenty z neslovanských zemí, kteří jsou v prvním kontaktu s flexivním jazykem. Čtenářský výcvik studentů by měl tedy směřovat k bezpřekladovému čtení, při němž student čtený text chápe bezprostředně bez překladu do mateřštiny. Dle Beneše²⁷ lze o osvojení dovednosti číst v cizím jazyce mluvit jen tehdy, je-li čtenář schopen rozumět čtenému bez překládání do mateřštiny.

Při hlasitém čtení v cizím jazyce se vedle obtíží, které se vyskytují i v mateřštině, objevují další, které jsou spojeny s převáděním z grafické podoby do zvukové. Beneš²⁸ zdůrazňuje, že jsou tyto problémy způsobeny mimo jiné tím, že je zvuková podoba cizího jazyka zafixovaná v povědomí studentů většinou méně pevně než jeho podoba grafická. *Následkem toho mají studenti obtíže jak při přiřazování zvukových hodnot ke grafickým znakům, tak při jejich zvukové realizaci. Pro správné hlasité čtení je také nezbytná správná výslovnost; jak ortofonické, tak ortoepické nedostatky studentů se proto při něm nutně projeví.*²⁹

V rozdílech grafického a zvukového systému se může vyskytnout buď příznivý transfer, nebo nepříznivá interference. Příznivý transfer nastává ve chvíli, kdy se grafický systém cizího jazyka shoduje s grafickým systémem jazyka mateřského. Pokud je mateřský jazyk studenta češtiny psán latinkou, usnadňuje mu to zvládnutí techniky čtení v českém jazyce. Čím jsou korespondence od grafiky k zvuku odlišnější, tím je čtení pro studenty obtížnější.

²⁷ BENEŠ, E. a kol. *Metodika cizích jazyků*. s. 158.

²⁸ BENEŠ, E. a kol. *Metodika cizích jazyků*. s. 159.

²⁹ BENEŠ, E. a kol. *Metodika cizích jazyků*. s. 159.

5 Druhy čtecích textů

Texty se ve výuce cizího jazyka dají posuzovat z různých hledisek. Dle Milana Hrdličky³⁰ se musí brát v úvahu tři základní komponenty: gramatika – slovní zásoba – texty. Jde o jejich vzájemný vztah, roli a závažnost, jaká se jim připisuje. Všechny texty by měly vyhovovat nejen po stránce lingvodidaktické, ale i po stránce výchovné a vzdělávací. Texty lze rozdělit následovně: texty výchozí a doplňkové, texty dialogické a monologické, texty fabulovité a popisné³¹, texty původní, upravené a uměle vytvořené, texty podle rozsahu. Odlišnosti textů je třeba brát na vědomí při jejich výběru k výuce.

5.1 Texty výchozí a doplňkové

*Základním typem jsou **texty výchozí**, nazývané tak proto, že jsou zpravidla umístěny v čele jednotlivých lekcí v učebnici a že jsou východiskem k výkladu různých jazykových jevů i k obsahové či tematické náplni lekce.*³² Obsahují nový jazykový materiál, který je určen k aktivnímu osvojení. Výchozí texty se zpravidla zpracovávají analyticky a jsou určeny nejen pro výcvik ve čtení, ale i k rozvíjení dalších řečových dovedností. **Doplňkové texty** nepřináší nový jazykový materiál určený k osvojení, ale opakují materiál známý, popř. pokud některé nové věci obsahují, vysvětlují je v poznámkách. Vedle doplňkových textů v učebnici je žádoucí využívat i mimoučebnicové texty, jako jsou články z časopisů apod.

5.2 Texty dialogické a monologické

*Dialogické texty obsahují výrazy typické pro mluvený jazyk, tj. různá klišé, která si žáci musí osvojit, aby se naučili vést přirozený dialog.*³³ Tyto texty jsou ve výuce využívány jako východisko pro nácvik dialogické řeči. **Monologické texty** fungují jako zdroj nejrůznějších informací ve shodě s tematickými okruhy. Jak uvádí Hendrich³⁴, mezi dialogickými a monologickými texty nelze vést přesnou hranici. Např. v beletristickém úryvku může být zastoupena monologická i dialogická složka apod.

³⁰ HRDLIČKA, M. *Cizí jazyk čeština*. s. 127.

³¹ *Fabulovité texty* (vyprávění) obsahují dějovou linii. *Popisné texty* by měly především podávat informace o realitách země studovaného jazyka (není nutná informativní úplnost).

³² HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. s. 228.

³³ HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. s. 229.

³⁴ HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. s. 229.

5.3 Texty originální, upravené a uměle vytvořené

Texty uměle vytvořené jsou vytvořené autory učebnic, obvykle se vyznačují svou krátkostí. Využívají se především v počáteční etapě výuky k výcviku v technice čtení a dále k osvojení základních znalostí fonetických, grafických, gramatických i pravopisných. Dle Hendricha³⁵ je později žádoucí využívat účelně **adaptované původní texty** (např. úryvky z novin, časopisů), tj. zkrácené a zbavené obtížných konstrukcí a málo frekventovaných výrazů. **Originální texty**, tj. neupravené původní texty, je vhodné zařadit do výuky pokročilejších studentů. Tyto texty musí být pečlivě vybrány. Speciálním druhem originálních textů jsou tzv. texty autentické, uvedené na autentických materiálech, jako jsou různé prospekty, jízdenky, letenky, programy divadel apod. Takové materiály budí zájem studentů a působí jako motivační faktor.

5.4 Texty podle rozsahu

Ve výuce cizího jazyka se pro nácvik čtení s porozuměním používají různé druhy textů, při jejich výběru je nutné brát ohled i na jejich délku. Určení délky textu je značně diskutabilní. „*Dlouhost*“ textu závisí na čtenářských schopnostech studenta, na jeho jazykové vybavenosti, na jeho zájmu o čtení a o samotné téma textu atp.³⁶ Kriteriem pro určování rozsahu textu není výhradně jen samotná délka textu, v potaz se bere i náročnost aktivit, které jsou s ním spojené.

Čtení „*dlohých*“ textů v hodinách cizího jazyka s sebou přináší mnohá úskalí. Přesto jsou „*dlohé*“ texty cenným materiálem poskytujícím komplexní kulturní a sociální pozadí i pro situace, které bychom jinak těžko simulovali.³⁷ Negativa dlouhých textů jsou mimo jiné lexikální a gramatická náročnost, nezajímavé téma apod. Naopak pozitivně lze hodnotit možnost globálního porozumění a abstrakce od detailů. Úkolem vyučujícího je „*dlohé*“ texty prezentovat pomocí doprovodných aktivit tak, aby se takové texty studentům nezdály dlouhé a komplikované. S dlouhými texty se setkávají studenti až na vyšších jazykových úrovních, tj. na prahové úrovni B1, ve velké míře potom na úrovni B2 a výše.

³⁵ HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. s. 229.

³⁶ ŠKODOVÁ, S. *Čtení dlouhých textů*. s. 3.

³⁷ ŠKODOVÁ, S. *Čtení dlouhých textů*. s. 4.

Krátké texty jsou příznačné pro nižší jazykové úrovně, tj. A1 a A2. Student, který dosáhne jazykové úrovně A1, dokáže vyhledat v jednoduše psaném textu nejdůležitější informace. Měl by se orientovat v následujících typech textů³⁸:

- a) psané komunikáty určené kolektivnímu adresátovi
- veřejné nápisy
 - orientační pokyny a nápisy
 - informační tabule
 - výstražné nápisy
 - názvy základních obchodů
 - názvy provozoven a institucí
- inzertní rubriky
 - reklamní tiskopisy
 - plakáty propagující konkrétní akce
 - jídelníčky
 - jízdní řády
 - instrukce k užívání léků
- b) psané komunikáty určené konkrétnímu adresátovi
- formuláře
 - jednoduchá korespondence (fyzická pošta): blahopřání; kondolence; přání brzkého uzdravení; přání k tradičním celospolečenským svátkům; pozdravy z výletu, dovolené, služební cesty, z konference
 - písemný vzkaz zaznamenávající místo pobytu autora; vzkaz od třetí osoby
- c) elektronická pošta a krátké textové zprávy
- Předmětem sdělování jsou např. informace o aktuálním pobytu autora textu, omluvy apod. Zvláštním problémem při dekódování krátkých textových zpráv je absence diakritických znamének.

Na jazykové úrovni A2 rozumí student hlavním myšlenkám explicitně psaných textů (jednoduchých). Měl by být schopen číst s porozuměním především³⁹:

- informační a směrové tabule a nápisy
 - letáky, plakáty apod.
 - vývěsky, pokyny či nápisy u přepážek
 - jednoduché pokyny a instrukce
 - informace o kursech deviz
 - tabulky s ordinačními hodinami lékaře
 - specializaci lékaře, názvy nemocničních oddělení apod.
- jednoduché inzeráty
 - jednoduché formuláře
 - programy televize a rozhlasu
 - nadpisy článků (noviny, časopisy)
 - osobní korespondenci
 - předpověď počasí (dopl. obrázky)

³⁸ HÁDKOVÁ, M. a kol. *Čeština jako cizí jazyk: úroveň A1*. s. 234–237.

³⁹ ČADSKÁ, M. a kol. *Čeština jako cizí jazyk: úroveň A2*. s. 110.

6 Metodický postup ncviku čtení s porozuměním

Christian Nuttall⁴⁰ zdůrazňuje, že čtení s porozuměním vyžaduje dovednosti, které si studenti musí osvojit především sami. Studenti musí být schopni číst s porozuměním samostatně (bez neustálé opory u učitele). Úkolem vyučujícího je zajistit vhodné čtecí texty a odpovídající aktivity, které upoutají pozornost studentů. Cílem výukové hodiny je studenty při čtení usměrňovat, kontrolovat a pomáhat jejich čtecí dovednosti vylepšovat.

Při ncviku čtení s porozuměním se uplatňují rozmanité metodické postupy a cvičení, která se odlišují v závislosti na druhu čteného textu a na čtení samotném. Následující popis fází lze označit za standardní. V první fázi uvede učitel studenty do tématu textu (viz 6. 1 Aktivity před čtením). Po této fázi následuje první čtení. Učitel vyzve studenty, aby podtrhali slova, kterým nerozumí, případně položí orientační otázku. Především v počátečním období vyučování cizím jazykům je třeba se studenty nacvičovat způsob, jak by měli při samostatném čtení reagovat na neznámá slova. Radko Purm navrhuje následující instrukce: *1. Pokus se odhadnout význam neznámého slova. 2. Není-li to možné, vynech ho a snaž se bez něho porozumět celkovému obsahu příslušné věty, event. odstavce. 3. Není-li to možné, informuj se o významu slova ve slovníku.*⁴¹ Ve druhé fázi ncviku zadá učitel studentům úkoly k textu, má možnost využít nabídky cvičení z učebnice, nebo si sestaví příslušný pracovní materiál sám. *Při praktickém používání řečové dovednosti čtení je čtenářův komunikativní záměr určován jeho potřebami, zatímco v učební situaci musí být vytvářen uměle, a to formulací úkolu ke čtení vyznačující rozsah a hloubku informace, jež má být z textu získána, popř. i charakter jejího dalšího zpracování.*⁴² Efektivní plnění úkolů tedy závisí na správně položených instrukcích. Během druhého čtení je možné realizovat textové aktivity uvedené v kapitole 6.2 Aktivity při čtení. Ve třetí fázi zpracovávají studenti zadání k textu a osvojují si zároveň slovní zásobu potřebnou pro navazující produktivní úlohy (viz 6.3 Aktivity po čtení). Poslední fází je kontrola řešení – buď společná, nebo skupinová. Jednotlivé fáze lze variovat.

⁴⁰ NUTTALL, CH. *Teaching Reading Skills in a Foreign Language*. s. 22.

⁴¹ PURM, R. Formování komunikativní kompetence ve čtení cizojazyčných textů. *Cizí jazyky*. s. 254.

⁴² PURM, R. Formování komunikativní kompetence ve čtení cizojazyčných textů. *Cizí jazyky*. s. 254.

6.1 Aktivity před čtením

Před prvním čtením textu, tedy ve fázi, kdy ještě nemají studenti text k dispozici, lze uplatnit následující postupy a typy úloh⁴³:

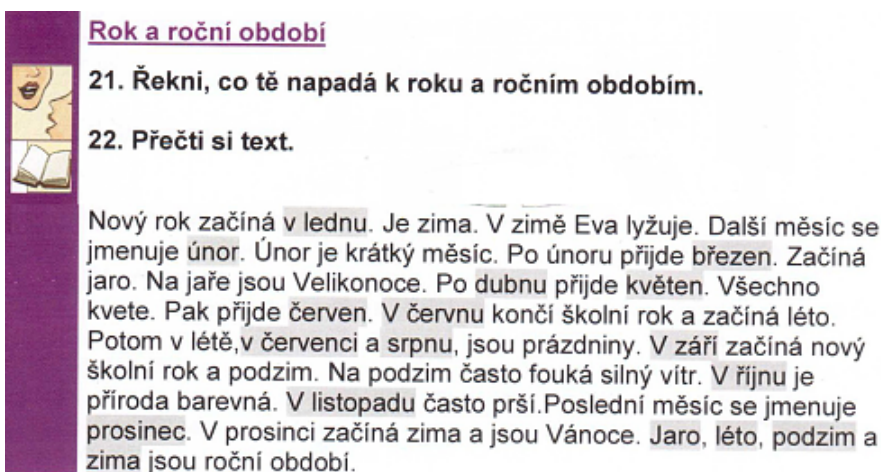
a) **diskuze o tématu textu**

Před čtením textu je možné seznámit studenty s tématem textu a pomocí otázek iniciovat diskuzi.

b) **brainstorming na dané téma**

Brainstorming napomáhá aktivizovat slovní zásobu spojenou s tématem čteného textu. Stává se podkladem pro následující diskuzi.

Ukázka 1⁴⁴

Rok a roční období

21. Řekni, co tě napadá k roku a ročním obdobím.

22. Přečti si text.

Nový rok začíná v lednu. Je zima. V zimě Eva lyžuje. Další měsíc se jmenuje únor. Únor je krátký měsíc. Po únoru přijde březen. Začíná jaro. Na jaře jsou Velikonoce. Po dubnu přijde květen. Všechno kvete. Pak přijde červen. V červnu končí školní rok a začíná léto. Potom v létě, v červenci a srpnu, jsou prázdniny. V září začíná nový školní rok a podzim. Na podzim často fouká silný vítr. V říjnu je příroda barevná. V listopadu často prší. Poslední měsíc se jmenuje prosinec. V prosinci začíná zima a jsou Vánoce. Jaro, léto, podzim a zima jsou roční období.

c) **kvízy na dané téma**

Studenti vypracovávají vědomostní kvíz, který se vztahuje k tématu textu. Cílem je aktivovat vědomosti o příslušném tématu a zároveň motivovat studenty ke čtení, při němž budou mít možnost ověřit si své odpovědi.

⁴³ HANZLOVÁ, P. *Text a jeho využití ve výuce češtiny jako cizího jazyka*. s. 66–69.

⁴⁴ ANTOŠOVÁ, J. a kol. *Třesky plesky, uč se česky!*. str. 72.

d) **práce s názvem textu**

Úkolem studentů je odhalit, případně dešifrovat název textu – většinou pomocí her („šibenice“, křížovky, řazení rozházených písmen apod.). Tento druh aktivity je vhodné zvolit pouze u zajímavých názvů, které upoutají pozornost studentů a motivují je tak pro čtení textu.

e) **práce s obrázky**

Obrázky, které se vztahují k čtenému textu, mohou studenti buď popisovat (jednotlivě, ve dvojicích), nebo diskutovat o tom, co na nich vidí. U narativních textů je možné podle obrázků sestavovat příběh.

f) **tvoření otázek k textu**

Učitel řekne studentům název textu nebo ukáže obrázek, který se k němu vztahuje. Úkolem studentů je vytvářet k názvu či obrázku otázky.

g) **práce s klíčovými slovy**

Učitel seznámí studenty s klíčovými slovy textu (případně je studenti hádají). Studenti se následně pokouší odhadnout, v jakém pořadí se v textu objeví. Tato aktivita je vhodná především pro narativní texty.

h) **formulování očekávání o obsahu textu**

Na základě obrázku, názvu textu, klíčových slov apod. studenti formulují hypotézu o obsahu textu, příp. vytváří vlastní text. Učitel zaznamenává návrhy na tabuli, po čtení je lze porovnat s originálem.

i) **seznámení s novou slovní zásobou** (jen obtížná slova)

Učitel vybere z textu neznámou slovní zásobu (je-li nezbytná pro porozumění) a procvičí ji se studenty ještě před prvním čtením textu. Není nutné, aby učitel všechna slova vysvětloval sám, studenti se mohou pokusit vysvětlit je např. za pomoci slovníku apod.

6.2 Aktivity při čtení

Při čtení textu, tedy ve fázi, kdy už mají studenti text k dispozici, lze uplatnit následující postupy a typy úloh (dochází u nich ke kontrole porozumění čtenému)⁴⁵:

a) **zapisování nebo zakreslování informací do obrázku**

Úkolem studentů je během čtení zapisovat do obrázku požadované informace. Tato aktivita je vhodná zejména u popisných textů.

b) **zatrhávání nebo vypisování informací**

Tato aktivita může být zaměřena jak na obecné porozumění, tak na zjišťování specifických informací. V prvním případě studenti od učitele dostanou seznam témat a podle čteného textu zatrhávají, o čem se v něm píše. Ve druhém se pak soustředí na dílčí informace (např. časové a místní údaje apod.). Obtížnější variantu představuje postup, při kterém studenti musí požadované informace sami zjistit a vypsát.

c) **vyplňování kvízu**

Studenti čtou text a přitom hledají odpovědi na kvízové otázky. Zajímavější variantou je zadat kvíz před prvním čtením textu (viz 6.1 c).

d) **formulování odpovědí na otázky**

Studenti během čtení hledají odpovědi na otázky, které připravil učitel, nebo které v rámci předtextové fáze sami vytvořili (viz 6.1 f).

e) **výběr z více možností**

Tato aktivita je lehčí variantou formulování odpovědí na otázky. Studenti pouze vybírají z nabízených variant tvrzení, které odpovídá textu.

f) **označování pravdivých a nepravdivých tvrzení**

Studenti posuzují, zda jsou tvrzení vzhledem k čtenému textu pravdivá či nepravdivá. Pro hladký průběh této aktivity je důležité, aby byla tvrzení formulována jednoznačně a aby jejich uspořádání odpovídalo uspořádání v textu.

⁴⁵ HANZLOVÁ, P. *Text a jeho využití ve výuce češtiny jako cizího jazyka*. s. 90–95.

Ukázka 2⁴⁶

1. Přečti si.

Eva jde s maminkou do města na nákup. Eva potřebuje nový ruksak do školy a maminka kostým do opery. Tatínkovi chtějí koupit aktuální autoatlas Německa, tetě nový plán města a babičce kytku do vázy. Pak musí ještě koupit potraviny a pečivo. Jdou do Kotvy. Kotva je známý obchodní dům.

2. Rozhodni, jestli souhlasí

1. Eva jde s tatínkem na nákup.
2. Eva potřebuje nový ruksak do školy.
3. Maminka si koupí kytku.
4. Tatínek má doma aktuální autoatlas Německa.
5. Babička dostane kytku.
6. Teta musí koupit pečivo.

ANO	NE

g) doplňování do tabulky

Studenti při čtení doplňují do tabulky požadované informace. Tato aktivita je vhodná především pro texty, v nichž se k určitému tématu vyjadřuje více mluvčích.

Ukázka 3⁴⁷

15. Přečti a poslechni si anketu.

Bilík: Pane Pechu, vidím, že máte velký nákup.

pan Pech: Ano, byl jsem v supermarketu koupit jídlo. Mají tam mnoho pečiva, zákusky a koláče. Dědečkovi jsem vzal jednu láhev vína z Moravy, pro Roberta mám tabulku čokolády a pro Simona láhev coly.

B: A co Robert? Chodí také nakupovat?

pP: Zeptej se ho, právě jde sem.

B: Řekni, Roberte, jak často nakupuješ?

Robert: Chodím nakupovat v sobotu s maminkou. Když nemá čas, dá mi lístek a jdu sám. Na lístku stojí: kilo mouky, litr mléka, deset housek, sklenka džemu, dvě másla, čtyři banány, pět okurek, láhev coly. Vidiš, umím už nakupovat sám.

B: A ty, Simone, chodíš také nakupovat?

Simon: Nemám rád nákupy v supermarketu, protože u pokladny je vždy dlouhá fronta. Nakupuju rád na internetu, hlavně média.

Včera jsem si koupil dvě knihy a jedno cedéčko.

16. Doplň tabulku.

Byl nakupovat jídlo.

Dostane láhev vína.

Jí rád čokoládu.

Nakupuje v internetu knihy.

Pomáhá mamince nakupovat.

tatínek	Robert	Simon	dědeček

⁴⁶ ANTOŠOVÁ, J. a kol. *Třesky plesky, uč se česky!* s. 98.

⁴⁷ ANTOŠOVÁ, J. a kol. *Třesky plesky, uč se česky!* s. 101.

h) seřazování obrázků nebo klíčových slov

Studenti řadí obrázky nebo klíčová slova napsaná na kartičkách podle toho, v jakém pořadí se vyskytují v textu.

i) doplňování vynechaných slov do textu

Při této aktivitě mají studenti k dispozici text s vynechanými slovy, která reprezentují určitý jazykový jev, klíčová slova apod. Během čtení chybějící slova buď odhadují podle smyslu, nebo je doplňují z tabulky. Variantou této aktivity je tzv. vzájemný diktát ve dvojicích. Každý ze studentů ve dvojici dostane text s jinými vynechanými slovy. Úkolem je si chybějící slova vzájemně vysvětlit a doplnit je do textu.

Ukázka 4⁴⁸

Narozeniny

33. Přečti a doplň chybějící slovesa do textu.

*píše koupil jsem pomáhala slaví
gratulovali udělala jsem slavila
Měla je darovala přijela zpívali*

Eva píše (1) do deníčku:
Už ... (2) březen. Včera ... (3) narozeniny. Je mi už 11 let. Byl to krásný den. Ráno ... (4) mamince připravit oslavu. V poledne ... (5) celá rodina. Nejdříve všichni ... (6) písničku *Hodně štěstí, zdraví a pak mi ... (7)*. Babička mi ... (8) deníček, tatínek mi ... (9) mobil, bratr mi dal kalkulačku. Odpoledne přišla ještě kamarádka Soňa. ... (10) fotoaparát a hned ... (11) fotku, jak celá rodina ... (12) moje narozeniny. Potom mi jako dárek věnovala fotoalbum. Měla jsem radost.

j) opravování nebo upravování textu

Studenti dostanou původní čtecí text přepracovaný s chybami. Úkolem je chyby v textu najít a opravit. Tato aktivita je vhodná pro opakování již známého textu. Studenti také mohou dostat text, v němž jsou některá slova zpřeházena. Jejich úkolem je umístit slova zpět na původní místo. Ověřuje s tím nejen porozumění textu, ale i znalost určitých jazykových jevů a principů.

⁴⁸ ANTOŠOVÁ, J. a kol. *Třesky plesky, uč se česky!*. s. 74.

Ukázka 5⁴⁹

35. Najdi a oprav chyby.

Eva píše do deníčku: Včera byla středa. Měla jsem svátek. Bylo mi patnáct let. Maminka připravila oslavu. Na oslavu přijela teta a strýc. Teta mi dala deníček, strýček mi daroval mobil. Kamarádka Soňa mi věnovala fotoaparát. Neměla jsem radost.

k) spojování textů s obrázky

Při této aktivitě mají studenti k dispozici více kratších textů a obrázky, které se k jednotlivým textům vztahují. Jejich úkolem je přiřadit jednotlivé texty k obrázkům.

l) přiřazování částí textu k obrázkům

Učitel rozstříhá text na části a připraví obrázky, které se k jednotlivým úsekům vztahují. Studenti čtou části textu a přiřazují je k příslušným obrázkům.

m) seřazování částí textu

Pro tuto aktivitu rozstříhá učitel text po jednotlivých větách, odstavcích či jiných úsecích. Studenti mají za úkol text seřadit v logické posloupnosti. Tato aktivita testuje kromě porozumění i znalost soudržnosti textu.

n) členění textu

Tato aktivita je vhodná pro pokročilejší úroveň. Studenti mají k dispozici souvislý text, který není nijak členěn. Úkolem je text v závislosti na tematickém členění rozčlenit na jednotlivé odstavce. Pro tuto aktivitu jsou vhodné texty, které se vyznačují neměnnou strukturou – např. dopisy, recepty, novinové články apod.

o) dotváření textu

Studenti dostanou neúplný text, kterému chybí určitá část, a to buď začátek, střední část, nebo konec. Jejich úkolem je text dotvořit. Vymyšlené části následně konfrontují s originálem. Pro tuto aktivitu jsou vhodné narativní texty s výrazným příběhem. Čtení textu je také možné v napínavých místech přerušovat. Studenti na základě přečteného tipují, jak bude text pokračovat.

⁴⁹ ANTOŠOVÁ, J. a kol. *Třesky plesky, uč se česky!*. s. 75.

6.3 Aktivity po čtení

Po čtení, tedy v závěrečné potextové fázi, kdy už mají studenti text přečtený, lze uplatnit následující postupy a typy úloh (dochází u nich ke kontrole porozumění čtenému)⁵⁰.

a) tvoření otázek a odpovídání na otázky

Po přečtení textu studenti odpovídají na otázky (uvedené ve výukovém materiálu; připravené učitelem). Studenti mohou otázky vymýšlet i úplně sami, nebo dostanou zadání, ve kterém je uvedeno, jaké typy otázek mají tvořit.

Ukázka 6⁵¹

Hrad Střekov

13. Přečti si text.

Střekov byl dříve významný gotický hrad, teď už je jen ruina. Stojí na skále 100 metrů nad řekou Labe. Věž hradu je 17 metrů vysoká. Z věže je krásný výhled na město Ústí nad Labem. Hrad postavil král Jan Lucemburský ve 14. století. Z hradu hlídali vodní cestu a vybírali tam clo. Dnes už na hradě nevybírají clo, ale vstupné.

14. Odpověz na otázky

- 1) Kde stojí hrad Střekov?
- 2) Kdy postavili hrad?
- 3) Kdo postavil Střekov?
- 4) Co vybírali na hradě?
- 5) Jak vysoká je věž hradu?
- 6) Jaké město vidíme z hradu?

b) parafráze textu

Studenti mají za úkol převyprávět vlastními slovy obsah textu, který právě přečetli. Tato aktivita má různé varianty. Učitel může zadat, aby text převyprávěli v odlišeném žánru (např. jako pohádku, interview apod.). Studenti mohou doplnit text o další podrobnosti, které nejsou v textu uvedeny. Další variantou této aktivity je vymýšlení alternativního konce.

⁵⁰ HANZLOVÁ, P. *Text a jeho využití ve výuce češtiny jako cizího jazyka*. s. 94–95.

⁵¹ ANTOŠOVÁ, J. a kol. *Třesky plesky, uč se česky!*. s. 114.

c) **sumarizace textu**

Studenti mají za úkol shrnout obsah textu v několika větách, případně jedinou větou, nebo obsah vystihnout jen pomocí klíčových slov.

d) **vytváření názvu k textu**

Čtecí text, který studenti obdrží, je záměrně bez názvu. Po čtení studenti na základě obsahu sami vymýšlí vhodné názvy. Studenti mohou mít k dispozici také různé varianty názvu, jejich úkolem je zvolit tu nejvhodnější. Tato aktivita je vhodná pro texty s výrazným příběhem.

Ukázka 7⁵²

35. Přečti si novinový text a najdi titulek.

a) „Zvířata na farmě“	b) „Zoo slaví narozeniny“
c) „Děti krmí zvířata v zoo“	d) ?

Troja (rab) - Pražská zoologická zahrada poprvé dovolí dětem hladit a krmit některá zvířata.

Děti budou mít možnost pohrát si se zvířaty a nakrmit je v nově otevřené části zahrady. Ta má podobu hospodářského statku z 19. století a veřejnosti bude přístupná již od zítřka.

„Zvířata se budou po farmě pohybovat volně, jen některá budou za svými ohrádkami. V areálu bude i včelí úl,“ sdělil mluvčí zoologické zahrady Vít Kahle.

Za doprovodu včelího bzučení návštěvníci uvidí koně, prasata, ovce, králíky, ježky, veverky a další zvířata obvyklá v českém prostředí.

e) **grafické zpracování textu**

Po čtení je možné se studenty text přepsat pomocí obrázků a grafických symbolů. Tato aktivita je vhodná především pro krátké dialogické texty (např. seznamovací dialogy apod.). Studenti každou repliku dialogu nahrazují schematickým obrázkem, značkou či symbolem, který ji nelépe vystihuje. Poté jednotlivé repliky i celý dialog rekonstruují. Další variantou této aktivity je zaznamenání vyprávění pomocí komiksových obrázků. Komiks lze využít i k pozdějšímu opakování textu.

⁵² ANTOŠOVÁ, J. a kol. *Třesky plesky, uč se česky!*. s. 61.

f) **dramatizace textu**

Při této aktivitě studenti přečtený text zdramatizují. Lze pracovat i ve skupinách. Je-li text delší, je možné rozdělit ho na části a každá skupina připravuje jen určitý úsek.

Ukázka 8⁵³

Pohádka o myšce

47. Přečti si pohádku.

Myška Ema měla narozeniny.

Nejdříve přišla veverka a přinesla oříšek. Myška Ema řekla: „Děkuju za dárek. Pojď si se mnou hrát!“

Potom přiletěl ptáček a přinesl zrní. Myška ptáčkovi poděkovala: „Děkuju, to je prima dárek. Zaspívej nám něco!“

Pak přišel ježek a dal myšce jablko. Myška řekla: „Děkuju, mám velkou radost. Buď tu také s námi!“

Také medvěd přišel gratulovat. Přinesl med. „Děkuju, pojď s námi také slavit!“ pozvala medvěda myška.

Nakonec přišla myška-sousedka a přinesla jako dárek sýr. To měla myška Ema radost.

Celé odpoledne slavili. Večer, když šla Ema spát, si řekla: „To byly moje nejkrásnější narozeniny.“

53. Zahrajte pohádku ve skupinách.

g) **diskuze na dané téma**

Diskuzi po čtení je nejlépe zařadit u textů, které zpracovávají určité téma z více úhlů pohledu a otevírají prostor pro vyjádření postojů a názorů studentů. Studenti mohou hodnotit názory, argumenty, nápady atd. z textu. Učitel může diskuzi iniciovat pomocí otázek.

⁵³ ANTOŠOVÁ, J. a kol. *Třesky plesky, uč se česky!*. s. 77.

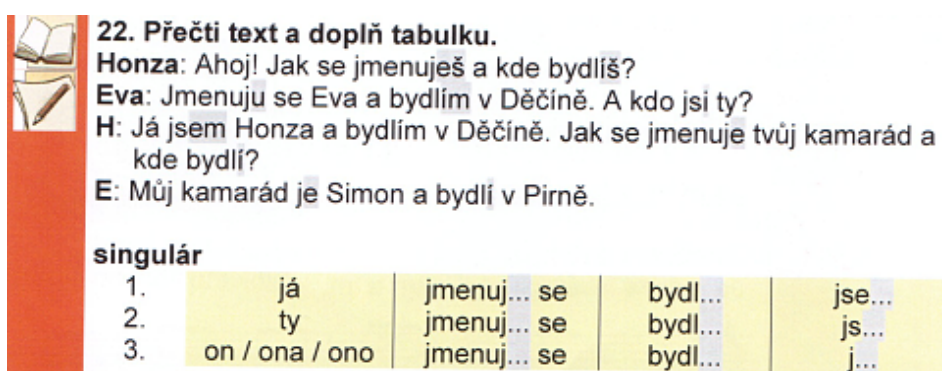
h) vytváření textů dle modelu

Po čtení mohou studenti podle modelu vytvářet vlastní texty, a to písemně či ústně. Učitel se rozhoduje pro písemnou nebo ústní formu s ohledem na typ a žánr příslušného textu.

i) analýza vybraných jazykových jevů

Čtecí text lze v potextové fázi využít jako východisko k analýze či nácviku různých gramatických jevů. Studenti mohou mluvnické jevy vyhledávat a třídit, nebo jevy do textu doplňovat, případně opravovat chyby.

Ukázka 9⁵⁴

22. Přečti text a doplň tabulku.
Honzá: Ahoj! Jak se jmenuješ a kde bydlíš?
Eva: Jmenuju se Eva a bydlím v Děčíně. A kdo jsi ty?
H: Já jsem Honza a bydlím v Děčíně. Jak se jmenuje tvůj kamarád a kde bydlí?
E: Můj kamarád je Simon a bydlí v Pirně.

singulár

1.	já	jmenuj... se	bydl...	jse...
2.	ty	jmenuj... se	bydl...	js...
3.	on / ona / ono	jmenuj... se	bydl...	j...

j) analýza slovní zásoby

Práce se slovní zásobou textu zahrnuje velké množství různorodých úloh. Učitel např. rozdá studentům seznam slov a oni mají za úkol vyhledat v textu antonyma či synonyma apod.

k) obměňování textu

Tato aktivita je primárně zaměřena na procvičování gramatických jevů. Úkolem studentů je přepsat nebo převyprávět čtecí text v jiném slovesném čase, v jiné slovesné osobě apod.

l) překlad textu

Studenti čtecí text překládají do svého mateřského jazyka. Tato aktivita není ve výuce češtiny jako cizího jazyka příliš vhodná, protože se ve skupině většinou nachází studenti různých národností.

⁵⁴ ANTOŠOVÁ, J. a kol. *Třesky plesky, uč se česky!*. s. 13.

6.4 Typologie cvičení pro kontrolu čtení s porozuměním

Doye⁵⁵ navrhuje pro kontrolu porozumění čtenému textu následující typy úloh:

stimulus	interpretace	reakce
1. obrázek a 3 texty	rozhodnout, co platí	zaškrtnout správné řešení
2. psaný text	hledání odpovědi	zaškrtnout z trojí nabídky
3. psaný text	vybrat správnou variantu	zaškrtnout správné řešení
4. více obrázků	zvolit lepší popis	zaškrtnout obrázek
5. popsané otázky	zvolit odpověď	zaškrtnout správné řešení
6. neúplná tabulka	identifikovat v textu	zapsat chybějící údaje
7. psaný text	identifikovat klíčové slovo	zaškrtnout řešení
8. prázdný dotazník	vyhledat data v textu	doplnit chybějící údaje
9. psaný text	zpřeházené obrázky	seřadit dle přečteného
10. začátky/konce vět	hledat souvislosti	utřídit dle přečteného
11. rozházené věty	uvědomit si sled	seřadit dle přečteného
12. otázky k čtenému	hledat odpovědi	převyprávět text
13. slepá mapa/plánek	identifikace cesty	zakreslit průběh cesty
14. psané odstavce	určit sled dat	utřídit do správného sledu
15. psaný text	hesla k textu	vytřídit nesprávná hesla

⁵⁵ PODRÁPSKÁ, K. *Kapitoly z lingvodidaktiky německého jazyka*. s. 99.

7 Hodnocení čtecí dovednosti

U řečové dovednosti čtení hodnotíme čtení hlasité i tiché, a to nejen formální stránku, ale zejména porozumění obsahu. Dle Hendricha⁵⁶ se u hlasitého čtení uplatňuje kritérium fonetické správnosti, tj. výslovnost, rytmus, přízvuk, intonace a větná melodie, kritérium plynulosti a výrazovosti, a to s ohledem na stupeň pokročilosti a obtížnost textu. Dále je třeba brát v úvahu, zda byl zkušební text již předtím čten, nebo je zcela neznámý (s probraným jazykovým materiálem). U tichého čtení se zjišťuje čtecí rychlost, a to na základě rozsahu textu, který student přečte za daný čas (např. za 3 minuty). Přitom je nutné kontrolovat i stupeň porozumění. Při hodnocení čtecí dovednosti se přihlíží také k tomu, do jaké míry je student schopen jazykového odhadu, případně jak dovede pracovat se slovníkem. Důležitá je průběžná kontrola čtecí dovednosti.

⁵⁶ HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. s. 235.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

Úvod k pracovním listům

Následující praktická část práce se skládá z didaktických listů obsahujících komplexně pojaté aktivity pro čtení s porozuměním. Všechny pracovní listy (dále jen PL) opatřím potřebnými komentáři pro jejich využití ve výuce. PL vzniknou především pro použití na workshopech pořádaných základní školou Schkola v německém Jonsdorfu. PL jsou psány výhradně v češtině bez německého překladu. Případné využití překladu ponechávám na osobním zvážení vyučujícího. S ohledem na cílovou skupinu, tj. žáci ve věku od devíti let, jsem zvolila jazykovou úroveň A1 (gramatika podle učebnice *Třesky plesky, uč se česky!*).

Mým hlavním záměrem je při tvorbě pracovních listů zohlednit motivační stránku pro studium češtiny. Důležitou oblastí při výuce cizího jazyka, v tomto případě češtiny, je možnost poznání dané země. Výuka reálií jazykové hodiny obohacuje a přináší mnoho nových podnětů. Proto jsem se rozhodla, že při tvorbě textů pro nácvik čtení s porozuměním budu vycházet z informací o Liberci. PL budou obsahovat reálie o Liberci uzpůsobené zájmům a potřebám zahraničních žáků od devíti let.

Po domluvě s autorkou bakalářské práce (*Poslech s porozuměním ve výuce češtiny jako cizího jazyka s obdobným regionálním zaměřením*) Lucií Novotnou a vedoucí práce jsem se rozhodla sdílet smyšlenou postavu strašidla Liberenda a dívky Ilke. Strašidlo Liberendo a dívka Ilke jsou spojovníkem všech PL. K tomuto rozhodnutí nás vedla možnost praktického využití PL na workshopech a ve výuce.

8 Pracovní list č. 1 – téma Aquapark a lunapark v Libereci

1. Seřad' SMS.

Ahoj Liberendo,
nemam co delat :-(
Nechci byt doma.
Co podnikneme?
Ilke

1.

Babylon je zabavni
centrum. Je tam
aquapark a
lunapark.
Pujdeme? L.

.....

Nechci se divat na
film. Rada
sportuju a chci se
bavit. Pujdeme do
bazenu? Ilke

.....

Cau Ilke. Muzeme
jit do kina? :-)
Liberendo

.....

Co je Babylon?
Nakupni centrum?
Nechci nakupovat!
Ilke

.....

Neumim plavat :-(
Mam napad!
Pujdeme do
Babylonu.
Souhlasis? L.

.....

Ano! Mam rada
aquapark.
Sejdeme se pred
radnici v poledne?
Souhlasis? Ilke

.....

Ano:-) V poledne
pred radnici.
Tesim se! Pa
Liberendo

8.

2. Rozhodni, jestli souhlasí.

1. Ilke chce zůstat doma
2. Liberendo chce jít do kina.
3. Ilke chce nakupovat.
4. Ilke má ráda sport.
5. Babylon je nákupní centrum.
6. Liberendo chce jít do Babylonu.
7. Ilke a Liberendo mají sraz v 13:00.

ANO	NE

3. Vyber správný popis cesty.

- Liberendo a Ilke jedou do Babylonu autobusem číslo 12. Vchod do Babylonu ukazuje červená šipka.

- a) Ilke a Liberendo vystoupí na zastávce Babylon. Jdou do ulice Nitranská. Vchod do Centra Babylon Liberec je v ulici Nitranská.
- b) Ilke a Liberendo vystoupí na zastávce Košická. Jdou rovně a pak doleva. Jdou zase rovně a pak doprava. Vchod do Centra Babylon Liberec je v ulici Nitranská.
- c) Ilke a Liberendo vystoupí na zastávce Košická. Jdou rovně a pak doleva. Jdou zase rovně. Vchod do Centra Babylon Liberec je v ulici Košická.

AQUAPARK • Řekni, co tě napadne, když řekneme „aquapark“.

4. Kolik zaplatí Liberendo a Ilke dohromady? Kolik zaplatíš ty?

• V aquaparku jsou 3 hodiny. • Liberendo měří 135 cm a Ilke 155 cm.

ceník Aquapark Babylon Liberec

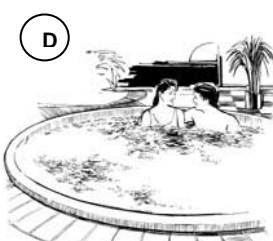
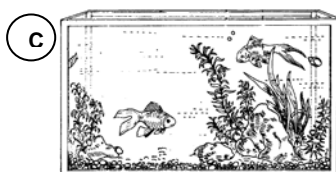
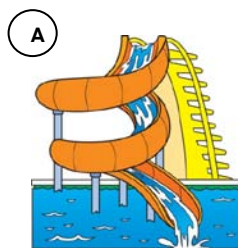
Čas	Výška návštěvníka		
	do 100 cm (Kč)	do 140 cm (Kč)	nad 140 cm (Kč)
více než 60 minut	bezplatně	240	290
60 minut	bezplatně	90	140

5. Co potřebuje Liberendo a Ilke do aquaparku?

?	?	?

6. Přřad' slova k obrázkům.

1. VÍŘIVKA
2. TOBOGÁN
3. BAZÉN
4. VODNÍ SKLUZAVKA
5. AKVÁRIUM

7. Přečti text.

Aquapark Babylon Liberec je druhý největší aquapark v České republice. Největší aquapark je v Praze. Aquapark v Liberci je krytý. Můžeme tam jít, i když je ošklivé počasí. V aquaparku je bazén, vodní skluzavka a tobogán. Je tu i akvárium. Liberendo neumí plavat. Ale to nevadí. V aquaparku je vířivka. Tam může Liberendo odpočívat a nemusí plavat.

8. Vyber správnou odpověď.

1. Největší aquapark je...

- a) v Liberci
- b) v Praze
- c) v Brně

3. V aquaparku je...

- a) bazén a tobogán
- b) jenom bazén
- c) obchody

5. Liberendo...

- a) umí plavat
- b) umí trochu plavat
- c) neumí plavat

2. Aquapark v Liberec je...

- a) venku
- b) krytý
- c) nový

4. Ve vířivce můžeme...

- a) plavat
- b) opalovat se
- c) odpočívat

• LUNAPARK BABYLON LIBEREC •

LUNAPARK • Řekni, co tě napadne, když řekneme „lunapark“.
Navštívil(a) jsi lunapark?

9. Co je na obrázku? Najdi a napiš.

1.	4.
2.	5.
3.	6.

10. Kde je Liberendo a Ilke? Napiš.

Liberendo je na
.....*býkoví*.....

Ilke je na
.....
.....
.....

11. Spoj.

houpat se		houpačce
jet	NA	skluzavce
skákat		býkovi
		trampolíně

12. Co dělá Liberendo? Napiš.

vzor: 1. Liberendo se houpe na houpačce.

13. Přečti text. Podtrhej atrakce.

V lunaparku

Ilke a Liberendo jsou v Babylonu. Ilke zůstala v aquaparku a Liberendo je v lunaparku. Nejdříve se houpe na houpačce a potom jede na skluzavce. Chvilí odpočívá. Potom je asi 5 minut na prolézačce. Prolézačka je nudná. Pak skáče dlouho na trampolíně. Nakonec jede na býkovi.

14. Seřad' podle textu.

?	?	?	?	?
1.	2.	3.	4.	5.

Porovnej aquapark a lunapark!

- Co potřebuje Liberendo a Ilke?
- Co tam je?
- Co tam Liberendo a Ilke dělá?

8.1 Metodický postup Aquapark a lunapark v Liberci

Organizace řízení učební činnosti: skupinová.

Organizace prostorová: školní třída.

Pomůcky: PL aquapark a lunapark; obr. Ilke a Liberendo; obr. mobilní telefon; obr. značka autobusové zastávky; sady obrázků: obr. cv. 5. (podle počtu žáků), 6., 9., 10. (podle počtů žáků), 14. (podle počtu žáků); metr; kartičky se slovy cv. 11., kartičky s osobními zájmeny.

Klíčová slova: aquapark, lunapark, atrakce.

Cílová skupina: žáci-cizinci (věk: 9–12 let), úroveň A1.

Gramatika: modální sloveso chtít (sg., přezens); mít rád + acc; rád + verb.; sloveso potřebovat (sg., přezens), zaplatit (sg. přezens).

Cíl: Naučit žáky pojmenovat vybrané atrakce v zábavních centrech (konkrétně v aquaparku a lunaparku). Naučit slovesa houpat se, jet a skákat ve spojení s atrakcemi v lunaparku. Seznámit žáky se zábavním centrem Babylon v Liberci.

Dílčí cíle: Na konci práce s tímto pracovním listem dokáže žák pojmenovat vybrané atrakce ze zábavních center (aquapark, lunapark). V jednoduchých větách umí žák vyprávět o tom, co v aquaparku a lunaparku dělá. Jednoduše dokáže popsat rozdíl mezi aquaparkem a lunaparkem. Dokáže vyhledat potřebné údaje v ceníku zábavního parku.

Časový nárok: cca 160 minut.

cv. 1. Seřad' zprávy.

Časový nárok: 15 min.

Úkolem žáků je seřadit sms zprávy, které si píše Liberendo a Ilke.

Ještě než učitel rozdá žákům PL, je nutné provést následující. Učitel na tabuli umístí obrázek Liberenda a Ilke, mezi ně dá obrázek mobilního telefonu. Řekne: „*To je Liberendo a Ilke. Ilke píše Liberendovi sms zprávu.*“ Přitom ukazuje na obrázky a udělá šipku od Ilke k Liberendovi. Pak se zeptá: „*Co je sms zpráva?*“ Na tabuli napíše SMS. Předpokladem je, že žáci budou ihned vědět, o co jde. Poté učitel na tabuli napíše: „*Čau. Jak se máš?*“ a „*Cau. Jak se mas?*“ Obě varianty přečte. Vyzve žáky, aby vybrali, jak vypadá SMS. Pokud žáci nepochopí, může učitel názorně předvést na reálném mobilním telefonu, že se SMS píšou bez háčeků a čárek. Poté učitel rozdá žákům PL a vyzve je, aby si přečetli SMS v prvním cvičení. Žáci čtou text potichu pro

sebe. (Podle jazykové zdatnosti žáků je možné požadovat doplnění háčků a čárek a čtení nahlas.) Mezitím učitel na tabuli napíše: *nemám co dělat = nudím se a co podnikneme = co budeme dělat*. Když žáci skončí se čtením, vyzve je, aby řekli, čemu nerozumí (předpoklad je, že problémem budou fráze, které učitel napsal na tabuli). Vysvětlení obtížných slov je možné provést v rodném jazyce žáků. Poté žáci zprávy chronologicky seřadí, pro lepší orientaci je první a poslední zpráva označena. Nakonec proběhne kontrola (učitel se jednotlivě ptá, žáci odpovídají).

Řešení: 1. Ahoj Liberendo, nemam co delat :-(Nechci byt doma. Co podnikneme? Ilke 2. Cau Ilke. Muzeme jit do kina? :-) Liberendo 3. Nechci se divat na film. Rada sportuju a chci se bavit. Pujdeme do bazenu? Ilke 4. Neumim plavat :-(Mam napad! Pujdeme do Babylonu. Souhlasis? L. 5. Co je Babylon? Nakupni centrum? Nechci nakupovat! Ilke 6. Babylon je zabavni centrum. Je tam aquapark a lunapark. Pujdeme? L. 7. Ano! Mam rada aquapark. Sejdeme se pred radnici v poledne? Souhlasis? Ilke 8. Ano:-) V poledne pred radnici. Tesim se! Pa Liberendo.

cv. 2. Rozhodni, jestli souhlasí.

Časový nárok: 5 min.

V tomto cvičení žáci rozhodují, zda věty souhlasí s tím, co se dozvěděli ve cv. 1.

Učitel nechá pracovat žáky samostatně. Poté proběhne kontrola (učitel se jednotlivě ptá, žáci odpovídají).

Řešení: 1. NE, 2. ANO, 3. NE, 4. ANO, 5. NE, 6. ANO, 7. NE.

cv. 3. Vyber správný popis cesty.

Časový nárok: 15 min.

Úkolem žáků v tomto cvičení je rozhodnout, který ze tří textů správně popisuje cestu na mapě (od zastávky do Babylonu).

Učitel vyzve žáky, aby se podívali na obrázek, který je ve cvičení 3. Řekne, že to je mapa (je na ní část Liberce). Ukáže obrázek zobrazující značku zastávky (identický s obrázkem na mapě) a vysvětlí, že to je obrázek, který ukazuje, kde je autobusová zastávka. Dále žákům řekne: „*Liberendo a Ilke jedou do Babylonu autobusem číslo 12.*“ Vyzve žáky, aby na mapě našli číslo 12 a ukázali, kde je (případně aby ho zakroužkovali). Až všichni žáci najdou, zeptá se, jak se jmenuje zastávka, kde je číslo 12. Poté žáky vyzve, aby na mapě našli červenou šipku – řekne jim, že tato šipka ukazuje vchod do Centra Babylon Liberec. Jako poslední je nutné procvičit místní příslovce (konkrétně doprava, doleva, rovně). Je na učiteli, jaký způsob procvičení zvolí – např. může jít rovně a u toho říkat: „*Jdu rovně.*“, poté zahrnout doleva a říkat: „*Jdu*

doleva.“, poté doprava „*Jdu doprava.*“ Chození těmito směry může měnit a ptát se žáků: „*Kam jdu?*“ a žáci odpovídají: „*Doprava, doleva, rovně.*“ (je důležité, aby byl učitel po celou dobu postaven ve stejném směru, jako žáci, a nedocházelo tak k zaměňování pravé a levé strany). Poté již žáci mohou přistoupit k řešení cvičení 3. Každý pracuje samostatně. Nakonec proběhne společná kontrola.

Řešení: správná možnost je b).

Cvičení s ikonou „pusa“.

Časový nárok: 5 min.

Učitel na tabuli napíše *AQUAPARK* a vyzve studenty, aby řekli, co je k aquaparku napadne. Stačí, když si žáci uvědomí, že tam je voda, plavou tam apod. Učitel požádá žáky, aby se přihlásil ten, kdo v aquaparku někdy byl. Těchto žáků se zeptá, kde to bylo a jestli se jim tam líbilo. Žáků, kteří se nepřihlásili, se zeptá, zda do aquaparku chtějí a proč.

cv. 4. Kolik zaplatí Liberendo a Ilke dohromady? Kolik zaplatíš ty?

Časový nárok: 15 min.

V tomto cvičení hledají žáci v tabulce (ceníku aquaparku), kolik zaplatí Liberendo a Ilke.

Je nutné s žáky probrat následující výrazy: dohromady, bezplatně, výška návštěvníka. Slovo dohromady učitel vysvětlí na tabuli pomocí nákresu – např. nakreslí dva panáčky, pod jednoho napíše 30 Kč a pod druhého 60 Kč. (V případě, že žáci neznají zkratku české měny, napíše učitel zkratku Eura a řekne: „*My máme euro.*“ Vedle napíše *Kč* a řekne: „*V České republice mají Kč. To je česká koruna.*“) Ukáže na prvního panáčka a řekne: „*Zaplatí 30 Kč.*“, poté ukáže na druhého panáčka a řekne: „*Zaplatí 60 Kč.*“ Nakonec oba panáčky zakroužkuje a řekne: „*Dohromady zaplatí 90 Kč.*“ Slovo bezplatně lze vysvětlit pomocí synonyma zdarma. Pro vysvětlení výška návštěvníka (návštěvník lze přeložit do rodného jazyka) si učitel vezme metr a názorně na jednom žákovi ukazuje, že ho měří a řekne např. „*Petr měří 156 cm.*“ Slovo *cm* vypíše na tabuli. Učitel dětem ukáže obrázek Ilke a řekne: „*Ilke měří 155 cm.*“ To samé provede s obrázkem Liberenda. Vyzve žáky, aby se podívali na tabulku ve cv. 4. Zdůrazní, že Ilke a Liberendo jsou v aquaparku tři hodiny (může se zeptat, zda to je víc, než 60 minut). Poté nechá žáky najít, kolik zaplatí Ilke a kolik zaplatí Liberendo (opět se ptá). Nakonec se zeptá, kolik zaplatí dohromady. Poté se žáci rozdělí do dvojic,

každá dvojice dostane jeden metr. Vzájemně se změří a podívají se do tabulky, kolik by zaplatili oni (vyberou si, jak dlouho chtějí v aquaparku být). Učitel se nakonec jednotlivě ptá: „Kolik zaplatíš?“ Na tabuli může předepsat odpověď: „V aquaparku jsem x minut/hodin. Měřím x cm. Zaplatím x Kč.“

Řešení: Liberendo zaplatí 240 Kč, Ilke zaplatí 290 Kč. Dohromady to je 530 Kč.

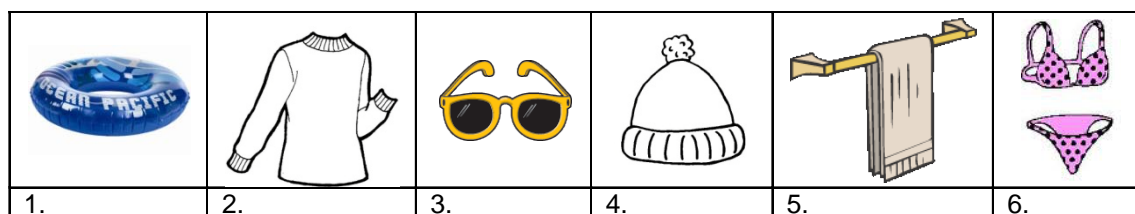
cv. 5. Co potřebuje Liberendo a Ilke do aquaparku?

Časový nárok: 10 min.

V tomto cvičení žáci rozhodují (výběrem z obrázků), co potřebuje Ilke a Liberendo do aquaparku.

Před samotným řešením cvičení 5 si učitel připraví obrázky k tomuto cvičení (jak pro sebe, tak pro žáky). Jednotlivé obrázky ukazuje žákům a ptá se: „Co to je?“ Zjišťuje, zda je žáci znají – pokud ne, řekne, co na obrázku je a napíše to na tabuli. Sadu obrázků několikrát zopakuje (ukazováním stále dokola). Poté žákům rozdá nastříhané obrázky. Učitel se zeptá: „Co potřebuje Liberendo a Ilke do aquaparku?“ a vyzve žáky, aby rozdělili obrázky do dvou skupin (podle toho, zda jsou dané věci v aquaparku potřebné, nebo ne). Žáci pracují individuálně, každý se svou sadou obrázků (všichni mají stejné). Poté učitel žáky vyzve, aby ukázali obrázky s věcmi, které Liberendo a Ilke potřebují do aquaparku (učitel se zeptá: „Co potřebuje Liberendo a Ilke do aquaparku?“ Žáci zvedají příslušné obrázky nad hlavu). Když takto učitel zkontroluje, že všichni obrázky správně vytřídili, nalepí žáci na PL obrázky s věcmi, které Liberendo a Ilke v aquaparku potřebují.

Řešení: 1. nafukovací kruh (ano), 2. svetr (ne), 3. sluneční brýle (ne), 4. čepice (ne), 5. ručník (ano), 6. plavky (ano).

cv. 6. Přiřaď slova k obrázkům.

Časový nárok: 5 min.

V tomto cvičení přiřazují žáci k obrázkům odpovídající slova.

Před tímto cvičením učitel připraví obrázky (identické s obrázky v tomto cvičení). Obrázky postupně ukazuje a ptá se: „Co to je?“ Pokud žáci neví, slovo řekne a

napíše ho na tabuli. Sadu obrázků několikrát zopakuje (ukazuje dokola). Poté nechá žáky cv. 6 vypracovat. Když žáci přiřadí slova k obrázkům, ptá se „*Co je písmeno A?*“ atd. Žáci odpovídají jednotlivě.

Řešení: 1. D, 2. A, 3. B, 4. F, 5. C.

cv. 7. Přečti text.

Časový nárok: 10 min.

V tomto cvičení čtou žáci krátký text o Babylonu Liberec.

Žáci čtou text nejdříve potichu pro sebe a označí si v něm slova, kterým nerozumí. Poté se učitel zeptá, čemu nerozumí. Předpokladem je, že žáci min. neporozumí slovu *krytý* – to může učitel vysvětlit tak, že na tabuli nakreslí čtverec, do něj napíše aquapark a nad něj nakreslí střechu. Řekne, že když je aquapark krytý, je v domě (v budově) a není venku. Opět platí, že pokud žáci neporozumí, může vysvětlovat v rodném jazyce.

cv. 8. Odpověz.

Časový nárok: 5 min.

Úkolem žáků v tomto cvičení je vybrat správnou odpověď.

Žáci volí správnou odpověď ze tří možností. Vždy je správná pouze jedna. Kontrola proběhne tak, že se učitel ptá jednotlivých žáků a ti odpovídají.

Řešení: 1. b), 2. b), 3. a), 4. c), 5. c).

Cvičení s ikonou „pusa“.

Časový nárok: 5 min.

Učitel na tabuli napíše *LUNAPARK* a vyzve studenty, aby řekli, co je k tomuto slovu napadne. Stačí, když si žáci uvědomí, že si tam hrají, je to zábava apod. Učitel se zeptá, kdo už někdy v lunaparku byl a jestli se mu tam líbilo. Může se také zeptat, v jakém městě to bylo.

cv. 9. Co je na obrázku? Najdi a napiš.

Časový nárok: 15 min. včetně aktivity.

V tomto cvičení žáci spojují obrázky se slovy.

Učitel nechá žáky pracovat samostatně. Každý najde název atrakce sám a napíše ho. Poté proběhne kontrola. Učitel se ptá: „*Co je jednička?*“ Žáci odpovídají.

Po kontrole si učitel připraví obrázky (identické s obrázky cv. 9), ukazuje je žákům a ptá se: „*Co je to?*“ Zpočátku nechá žáky koukat do PL.

Řešení: 1. kolotoč, 2. houpačka, 3. rodeo na býkovi, 4. trampolína, 5. prolézačka, 6. skluzavka

Aktivita: S obrázky mohou žáci hrát šibenici. Učitel rozdá žákům obrázky (identické s obrázky ze cv. 9.). Jeden jde k tabuli, vymyslí si jedno slovo (může použít pouze slovo, které je na obrázcích), neříká ho nahlas. Ostatní žáci hádají písmena. Když slovo uhodnou, zvednou nad hlavu odpovídající obrázek. Tato aktivita je jednoduchá, protože mají žáci k dispozici pouze šest možností. Jde v ní o procvičení nových slov (tím, že říkají jednotlivá písmena, se učí, jak se slovo píše).

cv. 10. Kde je Liberendo a Ilke? Napiš.

Časový nárok: 10–15 min.

V tomto cvičení žáci nejdříve hledají, na jaké atrakci je Ilke a Liberendo a poté vytvoří větu podle vzoru (např. Liberendo je na býkovi.).

Pro toto cvičení je potřeba, aby žáci znali lokál tvrdých substantiv maskulin i feminin. Pokud žáci lokál ještě neznají, je možné před tímto cvičením naučit tvary potřebných slov jako fráze a nevysvětlovat pravidla tvoření lokálu (jedná se pouze o pět tvarů, proto není obtížné je naučit jako frázi). Učitel na tabuli napíše „*Kde?*“, pod to dá obrázek Ilke a houpačky. Řekne: „*To je Ilke a to je houpačka.*“ Poté názorně ukazuje obrázkem Ilke, že je na houpačce a říká: „*Kde je Ilke? Ilke je na houpačce.*“ Na tabuli napíše oba tvary slova (nominativ i lokál s předložkou). Pokud žáci lokál neznají, projde učitel tímto způsobem všechna slova a napíše je na tabuli. Pokud žáci lokál znají, ukazuje další obrázky a už se jen ptá: „*Kde je Ilke?*“, žáci podle obrázku odpovídají: „*Na skluzavce.*“ atd. Žáci se rozdělí do dvojic. Každá dvojice dostane obálku s obrázkem (identické s těmi, s kterými doposud společně procvičovali). Na střídačku si losují obrázky – jeden se vždy ptá: „*Kde jsi?*“ a druhý odpovídá: „*Jsem na...*“, takto se střídají, dokud sadu obrázků neprojdou alespoň dvakrát. Učitel prochází po třídě a žáky kontroluje. Když si žáci procvičí všechny tvary, přistoupí k řešení cv. 10 na PL. Poté proběhne společná kontrola.

Řešení: Liberendo je na býkovi. Liberendo je na trampolíně. Ilke je na houpačce. Ilke je na prolézačce. Ilke je na skluzavce.

cv. 11. Spoj.

Časový nárok: 15 min. včetně aktivity.

Žáci v tomto cvičení spojují slovesa s podstatnými jmény podle jejich významu.

Před tímto cvičením je vhodné zařadit aktivitu (viz níže). Je možné, aby učitel aktivitu přeskočil a žákům přímo řekl, které sloveso patří ke kterým podstatným jménům. Zařazení této aktivity je však zpestřením výuky. Po vysvětlení významu žáci vyřeší cv. 11 a proběhne společná kontrola.

Aktivita: Před výukou učitel schová ve třídě tři sady kartiček se slovy (všechny sady jsou identické). Každá sada vypadá takto: jedna modrá kartička „*na houpačce*“, jedna zelená kartička „*na trampolíně*“, dvě červené kartičky „*na skluzavce*“ a „*na býkovi*“. Učitel vymezí ve třídě tři místa (např. tabule a okolí, skříně napravo, skříně nalevo – podle možností). Na každé místo schová jednu celou sadu kartiček. Na výuku si připraví tři následující kartičky se slovesy: na modré kartičce sloveso *houpat se*, na červené kartičce *jet* a na zelené kartičce *skákat*. Před řešením cvičení 11 se žáci se rozdělí do tří skupin. Každá skupina dostane na barevné kartičce jedno sloveso, tzn. jedna skupina bude mít „*houpat se*“, druhá „*jet*“, třetí „*skákat*“. Učitel vysvětlí, že každá skupina musí najít kartičky ve stejné barvě, jako je ta, kterou dostali. Např. sloveso *houpat se* je na modré kartičce, žáci v této skupině potřebují najít modré kartičky. Učitel každé skupině přidělí místo, kde budou hledat (ta místa, na která předtím schoval kartičky). Učitel žákům vysvětlí, že celkem hledají čtyři kartičky (neprozradí, že např. modrým stačí najít jen jedno slovo). Každá skupinka najde všechny čtyři kartičky, poté je podle barev vytřídí a určí, které kartičky potřebují a které ne. Když jsou hotovi, přihlásí se. Tuto aktivitu je možné dělat na čas a soutěžit. Na konci bude mít každá skupina sloveso a k němu odpovídající slova. Každá skupina si zvolí zástupce a ten půjde na tabuli napsat, co našli – tzn. „modří“ napíší „*houpat se na houpačce*“, „červení“ napíší „*jet na skluzavce a na býkovi*“ a „zelení“ napíší „*skákat na trampolíně*“.

Řešení: *houpat se na houpačce, jet na býkovi a na skluzavce, skákat na trampolíně.*

cv. 12. Co dělá Liberendo? Napiš.

Časový nárok: 10 min.

V tomto cvičení tvoří žáci věty. Tvary uvedených substantiv v lokálu již znají, nově tu používají časování sloves ze cvičení 11.

Učitel si připraví kartičky s osobními zájmeny (postačí pouze třetí osoba jednotného čísla) a slovesa s žáky procvičí. Pokud se žáci setkali se slovesy ve cvičení 11 poprvé a nově se tak dozvěděli jejich význam, je pravděpodobné, že nezvládnou časování. Postačí, když učitel na tabuli napíše pouze tvar třetí osoby jednotného čísla. Když slovesa procvičí (učitel ukazuje kartičku se slovesem a ptá se: „*Co dělá Liberendo?*“, žáci odpovídají: „*Liberendo jede na skluzavce.*“ atd.), vyřeší cvičení 12. Nakonec proběhne společná kontrola, vybraní žáci mohou napsat věty na tabuli.

Řešení: 1. Liberendo se houpe na houpačce. 2. Librendo jede na skluzavce. 3. Liberendo jede na býkovi. 4. Liberendo skáče na trampolíně.

cv. 13. Přečti text. Podtrhej atrakce.

Časový nárok: 5 min.

V tomto cvičení čtou žáci text o Liberendovi, který je v lunaparku.

Žáci čtou text nejdříve potichu pro sebe. Poté se učitel zeptá, zda mu rozumí. Pokud ano, čtou žáci potichu text podruhé a přitom podtrhnou názvy atrakcí (předtím učitel řekne, že atrakce jsou houpačka, skluzavka atd.). Nakonec proběhne kontrola, učitel zjistí, zda žáci našli všechny atrakce a podtrhli je.

cv. 14. Seřaď.

Časový nárok: 5 min.

V tomto cvičení mají žáci za úkol seřadit atrakce podle toho, jak po sobě následovali v textu ve cvičení 13.

Učitel si připraví obálky se sadou obrázků (atrakce vyskytující se ve cv. 13, stále pracuje s obrázky identickými na cvičeních na tomto PL) a každému žákovi přidělí jednu obálku. Dá žákům pokyn, aby obrázky seřadili podle textu. Když žáci obrázky seřadí, proběhne společná kontrola (např. žáci zvedají obrázky ve správném pořadí postupně nad hlavu). Nakonec obrázky nalepí do PL.

Řešení:

Cvičení s ikonou „pusa“.

Časový nárok: 10 min.

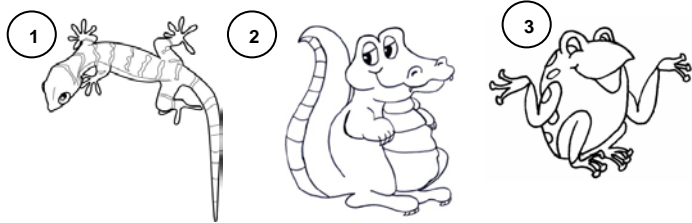
Žáci mají za úkol porovnat aquapark a lunapark. Učitel rozdělí tabuli na dvě části, na jednu stranu napíše *AQUAPARK* a na druhou *LUNAPARK*. Přiřadí k nim obrázky Liberenda a Ilke. Učitel dá na hromádku na jednu lavici všechny obrázky a kartičky se slovy, které společně s žáky používal s PL. Vyzve žáky, aby postupně chodili k tabuli, na lavici si vybrali obrázek (případně kartičku se slovem) a umístili je na tabuli podle toho, zda patří k aquaparku, nebo k lunaparku. Nakonec žáci tvoří věty. Např. „*V aquaparku je bazén. V lunaparku je trampolína.*“ atd. Učitel může na tabuli napsat vzorové věty, které pak žáci doplňují (např. *V aquaparku je... . Liberendo... .* atd.). K větám může dopsat i otázky (např. *Co je v aquaparku? Je tam... . Co dělá Liberendo v lunaparku? Liberendo... .* atd.).

9 Pracovní list č. 2 – téma Botanická zahrada Liberec

1. Přečti text. Vybarvi!

Kamarád se jmenuje Kroko. Žije v botanické zahradě v Liberci. Kroko je krokodýl. Bydlí v jezírku. Krokodýl je nebezpečné zvíře, ale Kroko je výjimka. Je moc hodný a přátelský.

• Kdo je kamarád Ilke a Liberenda?

2. Přečti text. Doplň slova.

• Kroko přinesl informační letáček o botanické zahradě. Letáček spadl do jezírka a je mokrý. Některá slova se rozmazala...

chrání	5. září 1895	pavilonů	rostliny	nejstarší	vypadá jako	lidí

Botanická zahrada Liberec je _____ v České republice.
 Botanická zahrada byla otevřena _____.
 Botanická zahrada Liberec se specializuje na tropické a subtropické _____.
 Skleníkový areál tvoří 9 pavilonů (rozloha 3000m²).
 Skleníkový areál navrhnul architekt Petr Vaněček. Areál _____ rostlinné buňky.
 Každý rok navštíví botanickou zahradu přes 100 000 _____.
 Botanická zahrada _____ nejohroženější rostliny.

3. Odpověz!

1. Kde bydlím?
2. Je botanická zahrada v Liberci nejmladší?
3. Kolik lidí přijde každý rok?
4. Na co se botanická zahrada specializuje?
5. Co udělal Pavel Vaněček?

4. Řekni kolik je hodin a rozhodni: Je botanická zahrada otevřená, nebo zavřená?

Otevírací hodiny

Otevřeno je každý den (Pondělí–Neděle).
 když je zimní čas: 8 - 16 hodin
 když je letní čas: 8 - 18 hodin

- Letní čas začíná poslední neděli v březnu (v 2:00 se hodiny posouvají na 3:00).
- Zimní čas začíná poslední neděli v říjnu (v 03:00 se hodiny posouvají na 02:00).

vzor: a) Je ráno - deset hodin deset minut. Botanická zahrada je otevřená.

a) je ráno...

b) je ráno...

c) je večer...

d) je odpoledne...

e) je poledne...

5. Kdo může do botanické zahrady? Kolik zaplatí?

Vstupné

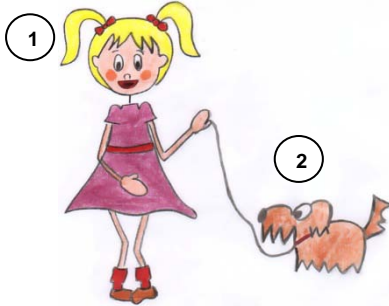
Dospělí 140Kč

Studenti 70Kč

Děti předškolního věku mají vstup zdarma.

vzor: 1. Ilke může do botanické zahrady. Zaplatí 70Kč.

6. Krokodýl měl velký hlad a snědl názvy pavilonů. Přečti text a přiřaď názvy.

pavilon B

.....

Najdeme zde tropické ryby, které nemůžeme chovat doma. Jsou tu mořské i sladkovodní ryby.

V akváriích jsou také zajímavé vodní rostliny. Do pavilonu vstupujeme skrz průhledný tunel. Tento tunel drží 10 tun vody, žijí tam ryby.

pavilon D Masožravé rostliny

V tomto pavilonu najdeme masožravé rostliny. Uvidíme tu hodně druhů. Některé masožravé rostliny patří mezi nejohroženější druhy světa.

pavilon H

.....

Pavilon vypadá jako pravěká příroda. Jsou tu kapradiny a zkameněliny. Všechno je skutečné, nic není z plastu. Je tu i vodopád.

pavilon G

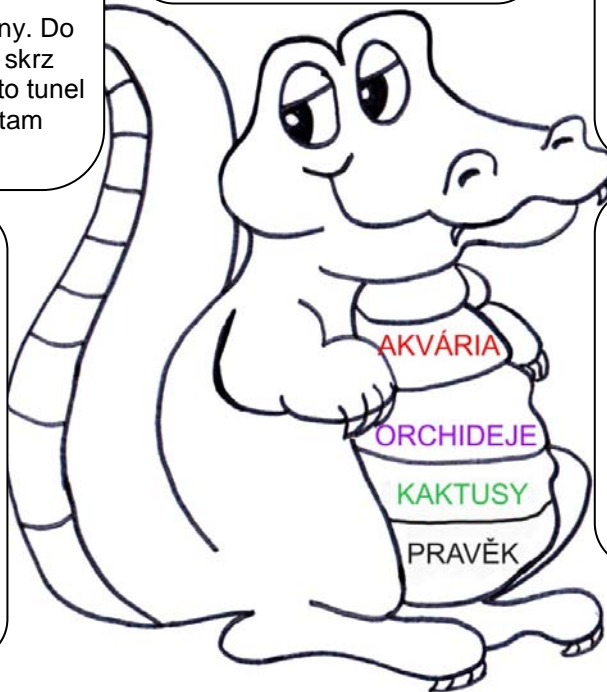
.....

Botanická zahrada vystavuje orchideje, které pochází většinou z laboratoře. Orchideje tu každý den vyměňují. Najdeme tu nejbohatší sbírku orchidejí v České republice.

pavilon F

.....

Jsou tu kaktusy. Hlavně tu jsou obrovské kaktusy. Je tu písek, kameny a skály. Zvláštností jsou kaktusy, které rostou „hlavou dolů“.

Je v tvém městě botanická zahrada?
Co tam je?

9.1 Metodický postup Botanická zahrada Liberec

Organizace řízení učební činnosti: skupinová.

Organizace prostorová: školní třída.

Pomůcky: PL botanická zahrada; sady obrázků: obr. cv. 1., cv. 5., obr. slovíčka botanická zahrada, obr. botanické zahrady, obr. denní doba; kartičky se slovy cv. 2. a text cv. 2. (podle počtu žáků); papírové hodiny; kartičky s otázkami cv. 3.; miska s vodou; pastelky.

Klíčová slova: botanická zahrada Liberec, hodiny.

Cílová skupina: žáci-cizinci (věk: 9–12 let), úroveň A1.

Gramatika: časování sloves žít, bydlet, jmenovat se (sg., prézens); modální sloveso moci (sg., prézens).

Cíl: Seznámit žáky s vybraným lexikem spojeným s botanickou zahradou. Naučit žáky vyhledávat potřebné informace týkající se otevírací doby a vstupného. Nacvičit určování času. Seznámit žáky s botanickou zahradou v Liberci (základní informace).

Dílčí cíle: Na konci práce s tímto pracovním listem porozumí žák základnímu lexiku spojenému s tématem botanická zahrada (pavilon, vybrané druhy rostlin). Dokáže vyhledat potřebné informace týkající se otevírací doby a určit výši vstupného.

Časový nárok: cca 90 minut.

cv. 1. Přečti text. Vybarvi!

Časový nárok: 15 min.

Úkolem žáků v tomto cvičení je vybrat podle textu správný obrázek.

Učitel na tabuli připraví obrázky (identické s obrázky ze cv. 1). Rozdá žákům PL a vyzve je, aby si potichu přečetli text. Poté se zeptá: „*Kdo je kamarád? Které číslo?*“ (může se ptát i postupně a u toho ukazovat na tabuli na obrázky – „*Je to číslo jedna?*“ atd.). V této fázi žáci nemusí rozumět celému textu (např. kde žije atd.), stačí, když pochopí, že kamarád je krokodýl a poznají, který to je obrázek. Učitel žáky vyzve, aby krokodýla na PL vybarvili (přitom jim může nabídnout např. tři barvy (ukazuje pastelky) – červenou, zelenou a modrou, zeptá se, kterou barvu vyberou). Učitel na tabuli nechá pouze krokodýla a postupně vyvolává žáky, aby četli daný text nahlas (po částech). Ptá se žáků: „*Jak se krokodýl jmenuje?*“ a napíše to na tabuli. Dále se ptá: „*Kde Kroko žije?*“, na tabuli nad obrázek krokodýla napíše botanická zahrada – k tomu

udělá šipku, napíše „*Kde?*“ a dopíše „*V botanické zahradě.*“ (žáci se to naučí jako frázi, učitel nevysvětluje gramatiku). Učitel žákům ukáže obrázek botanické zahrady v Liberci (řekne: „*To je botanická zahrada v Liberci.*“), umístí ho ke krokodýlovi na tabuli. Poté se zeptá: „*Kde Kroko v botanické zahradě bydlí?*“ – očekávaná odpověď je „*v jezírku*“. Učitel nakreslí pod obrázek krokodýla modrou barvou jezírko. Naposledy se ptá: „*Je Kroko nebezpečný?*“ Pokud žáci nerozumí, může použít synonymum zlý a pantomimicky ho doprovázet (např. vrčet a cenit zuby). Učitel pokaždé čeká na odpověď, na tabuli dané výrazy píše, až když žáci odpoví. V případě, že žáci slova nepochopí, přeloží je učitel do rodného jazyka.

cv. 2. Přečti text. Doplň slova.

Časový nárok: 15 min.

Úkolem žáků v tomto cvičení je doplnit slova do vynechaných míst v textu.

Úvodní slova k tomuto cvičení, která jsou kurzívou, může učitel přeložit do rodného jazyka, nebo je vysvětlí pomocí následující názorné ukázky v českém jazyce: Učitel si před hodinou připraví misku s vodou. Ukáže na obrázek krokodýla a řekne: „*Kroko nese letáček o botanické zahradě.*“ U toho v ruce drží popsaný papírek, řekne, že to je ten letáček. Ukáže na misku s vodou a řekne: „*To je jezírko.*“ Se slovy „*Letáček spadne do jezírka.*“ hodí papírek do misky s vodou. Poté papírek z misky vytáhne a řekne: „*Letáček je mokrý. Slova se rozmazala.*“ Ukáže žákům papírek, na kterém jsou rozmazaná slova. Učitel rozdělí žáky do skupinek a připraví si kartičky se slovy ze cv. 2. Každé skupině dá nastříhaná slova a papírek s textem (identickým s textem ze cv. 2). Nechá žáky, aby si slova rozrovnali na stůl. Nejdříve s žáky projde nastříhaná slova, pokud nerozumí, přeloží jim je do rodného jazyka. To samé provede s textem. Poté nechá žáky pracovat ve skupinkách. Vysvětlí, že nastříhaná slova musí doplnit do vět. Žáci spolupracují. Každá skupinka přečte, kam slova přiřadili a společně to opraví. Nakonec se žáci vrátí ke svým PL a slova dopíšou na správná místa. Proběhne ještě poslední rychlá kontrola.

Řešení: 1. nejstarší, 2. 5. září 1895, 3. rostliny, 4. pavilonů, 5. vypadá jako, 6. lidí, 7. chrání.

cv. 3. Odpověz!

Časový nárok: 5 min.

V tomto cvičení žáci odpovídají na otázky podle textu ze cv. 2.

Učitel se ujistí, že všichni žáci otázkám rozumí. Poté nechá žáky připravit odpovědi a jednotlivě se ptá. Otázky může také předem připravit na papírky a nechat žáky losovat.

Řešení: 1. V botanické zahradě v Liberci – v jezírku. 2. Ne, je nejstarší. 3. Přes 100 000 lidí. 4. Na tropické a subtropické rostliny. 5. P. V. je architekt, navrhnul skleníkový areál.

cv. 4. Řekni kolik je hodin a rozhodni: Je botanická zahrada otevřená, nebo zavřená?

Časový nárok: 15 min.

V tomto cvičení žáci podle obrázků říkají, kolik je hodin. Dále podle tabulky s otevírací dobou analyzují, zda je botanická zahrada otevřená, nebo zavřená. Vzhledem k tomu, že otevírací doba závisí na letním a zimním čase, je v tomto cvičení uvedeno, kdy letní a zimní čas začíná. Ve cvičení to je uvedeno jen pro zajímavost.

Před cvičením učitel připraví papírové hodiny. Nastavuje na nich různý čas a vyvolává žáky, kteří říkají, kolik je hodin (učitel se pokaždé ptá: „*Kolik je hodin?*“). Žáci říkají např.: „*Je deset hodin deset minut.*“ atd. (nepoužívají „*je půl sedmé*“ apod.). Poté učitel procvičí pojmenování denní doby, tj. ráno, dopoledne, poledne, odpoledne, večer a noc. Použije k tomu nákres na tabuli (případně si předem připraví obrázky). Problematiku letního a zimního času vysvětlí v rodném jazyce žáků. Poté žáci přistoupí k řešení cv. 4. Učitel dá žákům čas, aby si připravili odpovědi. Kontrola probíhá tak, že učitel na papírových hodinách vždy nastaví stejný čas, jako je ve cvičení 4 a ptá se, zda je botanická zahrada otevřená, nebo zavřená. Žáci odpovídají postupně.

Řešení: a) je otevřeno, b) je zavřeno, c) je zavřeno, d) když je letní čas, je otevřeno – když je zimní čas, je zavřeno, e) je otevřeno.

cv. 5. Kdo může do botanické zahrady? Kolik zaplatí?

Časový nárok: 10 min.

V tomto cvičení žáci podle tabulky analyzují, zda postava na obrázku může do botanické zahrady a kolik zaplatí.

Před cvičením učitel připraví obrázky (identické s obrázky ze cv. 5), postupně je ukazuje a ptá se: „*Kdo je to?*“ Žáci budou jméno vědět pouze u Ilke, u ostatních

obrázků postačí, když budou říkat: „*To je chlapec. To je dítě. To je žena. To je pes.*“
Učitel vyzve žáky, aby se podívali na cv. 5 na PL. Přečte zadání a nechá žáky, aby si připravili odpovědi. Kontrola probíhá za pomoci obrázků, učitel se už neptá: „*Kdo je to?*“, ale ptá se: „*Může do botanické zahrady a kolik zaplatí?*“

Řešení: 1. Ilke může, zaplatí 70 Kč. 2. Pes nemůže. 3. Chlapec může, zaplatí 70 Kč. 4. Dítě (miminko) může, má vstup zdarma. 5. Žena může, zaplatí 140 Kč.

cv. 6. Přečti text a přiřad' názvy.

Časový nárok: 20 min.

V tomto cvičení žáci přiřazují názvy pavilonů ke krátkým textům, které daný pavilon popisují.

Učitel připraví sadu obrázků (masožravé rostliny, kaktusy, orchideje, tropické ryby, kapradiny, zkameněliny). Podstatou tohoto cvičení není, aby se žáci nazpaměť naučili jednotlivé druhy rostlin. Učitel obrázky postupně umísťuje na tabuli a ptá se, co na nich je. Pokud žáci neví, řekne jim to a napíše to na tabuli pod obrázek. Sadu obrázků neprocvičuje, nechá je na tabuli (s jejich názvy). Žáci na ně mohou během čtení textu koukat, což jim ulehčí porozumění textu. Učitel vyzve žáky, aby si potichu přečetli texty a podtrhali, čemu nerozumí. Jednotlivé texty mohou žáci s učitelem zpracovávat postupně, tzn., že učitel řekne, aby žáci četli např. pavilon B. Poté vysvětlí neznámá slova (překladem do rodného jazyka, případně za pomoci obrázků). Daný text ještě přečte jeden žák nahlas. Takto se postupuje i s dalšími texty. Nakonec žáci přiřadí názvy pavilonů. Kontrola proběhne společně (učitel se ptá, žáci odpovídají).

Řešení: pavilon F = kaktusy, pavilon G = orchideje, pavilon B = akvária, pavilon H = pravěk.

Cvičení s ikonou „pusa“.

Časový nárok: 10 min.

Učitel se žáků zeptá, zda je v jejich městě botanická zahrada. Žáci pak jednotlivě říkají, co v jejich botanické zahradě je. Učitel klade doplňující otázky typu „*Jsou tam také masožravé rostliny?*“, „*Je tam také krokodýl?*“ apod.

10 Pracovní list č. 3 – téma Divadla v Liberci

Chodíš do divadla?
Máš radši divadlo, nebo kino?

1. Spoj slova s obrázky.

herečka

zpěvačka

baletka

herec

zpěvák

loutka

2. Přiřaď slova k obrázkům.

• BALET • ČINOHRA • OPERA • LOUČKOVÉ PŘEDSTAVENÍ •

_____ A

_____ U

_____ A

_____ H

3. Spoj.

OPERA

ČINOHRA

LOUČKOVÉ PŘEDSTAVENÍ

BALET

Je divadelní hra, kde mluví herec a herečka.

Je divadelní hra, kde baletka tancuje.

Je divadelní hra, kde nehrají lidé, ale loutka.

Je divadelní hra, kde zpívá zpěvák a zpěvačka.

4. Přečti text.

DIVADLA V LIBERCI

Divadlo Františka Xavera Šaldy

Divadlo F. X. Šaldy je největší v Libereckém kraji. Divadlo F. X. Šaldy otevřeli 29. září 1883. První divadelní hra, kterou tu hráli, byla Vilém Tell od Friedricha Schillera. Do divadla F. X. Šaldy můžeme jít na činohru, operu, muzikál i balet.

Naivní divadlo

Naivní divadlo Liberec bylo založeno v roce 1949. Naivní divadlo je loutkové divadlo. Hrají tu loutková představení pro děti i dospělé.

5. Odpověz.

- Které divadlo si vybere Ilke? • Které divadlo si vybere Liberendo?

Mám ráda divadlo. Nemám ráda činohru. Mám ráda hudbu a tanec. Proto mám nejvíc ráda balet.

Mám rád divadlo. Mám moc rád pohádky. Nemám rád živé herce. Proto mám nejvíc rád loutková představení.

6. Odpověz.

PROGRAM • Naivní divadlo •

Den	Hra	Čas	
úterý	<i>Janek a kouzelná fazole</i>	10:00	VYPRODÁNO
čtvrtek	<i>Prodaný smích</i>	9:00	
pátek	<i>Přijel bílý medvídek</i>	10:00	
sobota	<i>Bezhlavý rytíř</i>	10:30	PREMIÉRA

1. V kolik hodin hrají ve čtvrtek *Prodaný smích*?
2. Můžeš si ještě koupit vstupenku na *Janek a kouzelná fazole*?
3. Kdy hrají pohádku *Přijel bílý medvídek*?
4. Co hrají v úterý v 10 hodin?
5. Jak se jmenuje hra, kterou hrají poprvé?

10.1 Metodický postup Divadla v Liberci

Organizace řízení učební činnosti: skupinová.

Organizace prostorová: školní třída.

Pomůcky: PL divadla; sady obrázků: obr. institucí (úvodní aktivita), obr. cv. 1, cv. 4, obr. Ilke a Liberendo; kartičky s osobními zájmeny (sg.); kartičky se slovy cv. 6.; papírové hodiny.

Klíčová slova: divadlo, divadelní profese, opera, balet, činohra, loutkové představení.

Cílová skupina: žáci-cizinci (věk: 9–12 let), úroveň A1.

Gramatika: mít rád/nemít rád + acc.

Cíl: Rozšíření slovní zásoby spojené s divadlem. Objasnění pojmů činohra, balet, opera, loutkové představení. Vysvětlení slov premiéra, vyprodáno. Okrajové seznámení s divadly v Liberci.

Dílčí cíle: Na konci práce s tímto pracovním listem dokáže žák pojmenovat vybrané divadelní profese (herec, herečka, zpěvák, zpěvačka, baletka). Rozumí slovům činohra, opera, balet a loutkové představení. Tato slova umí jednoduše vysvětlit. Chápe význam slov vyprodáno a premiéra. Dokáže vyhledávat důležité informace v divadelním programu.

Časový nárok: cca 80 minut.

Úvod hodiny.

Časový nárok: 10 min.

V úvodu hodiny napíše učitel na tabuli *DIVADLO*. Pokud se ve městě, kde výuka probíhá a které žáci znají, nachází divadlo, připraví si učitel jeho obrázek. K tomuto obrázku divadla přidá další obrázky institucí, které žáci znají (např. škola, kostel apod.). (Pokud učitel z jakýchkoliv důvodů nemá k dispozici žádné obrázky, je možné, aby toto slovo přeložil do rodné řeči žáků a následující aktivitu spojenou s obrázky přeskočil.) Všechny obrázky institucí umístí na tabuli, postupně na ně ukazuje a ptá se: „*Co je to? Je to divadlo?*“ a vyzve žáky, aby reagovali (volají buď ano, nebo ne). Když žáci vyberou divadlo, napíše učitel pod jeho obrázek *divadlo*. Poté učitel vyzve žáky, aby zvedl ruku ten, kdo chodí do divadla. Dále se ptá, zda mají žáci radši divadlo, nebo kino (případně zda se radši dívají na televizi). Na úvod je vhodné zařadit také otázku: „*Co dělají v divadle?*“ Je potřeba, aby žáci odpověděli např. „*hrají tam*“

apod. Pokud vůbec neví, učitel napíše větu „*V divadle hrají divadelní hry.*“. Může také uvést synonymum *divadelní představení*. Není důležité rozebírat gramatickou podstatu, žáci se to naučí jako frázi (s překladem do rodného jazyka).

cv. 1. Spoj slova s obrázky.

Časový nárok: 10 min.

Úkolem žáků v tomto cvičení je přiřadit slova k obrázkům (divadelní profese).

Před samotnou prací s tímto cvičením si učitel připraví obrázky (identické s obrázky ze cv. 1) a ukazuje je studentům. Pokaždé se zeptá: „*Kdo je to?*“ (u obrázku s loutkou „*Co je to?*“). Pokud žáci neví, slovo jim řekne a napíše na tabuli. Při prvním ukazování obrázků je důležité konfrontovat mužský a ženský rod, tzn. ukázat „herec“ potom „herečka“ (a následně napsat oba tvary na tabuli) atd. Je vhodné, aby učitel vždy v jedné ruce držel např. „herec“ a v druhé „herečka“. Cílem tohoto cvičení není vysvětlovat pravidla tvoření ženského rodu od mužského u profesí, tj. žáci se neučí vytvářet ženský rod od „herec“ apod. Slovo *loutka* může učitel vysvětlit i názorně, když donese nějakou loutku na ukázkou. Učitel ukazuje sadu obrázků vícekrát. Když žáci reagují správně, rozdá učitel PL. Žáci spojí obrázky se slovy. Poté proběhne kontrola (učitel se ptá např.: „*Co je na obrázku jedna?*“ „*Kdo je na obrázku tři?*“).

Řešení: 1. loutka, 2. zpěvačka, 3. herec, 4. zpěvák, 5. baletka, 6. herečka.

cv. 2. Přiřad' slova k obrázkům.

Časový nárok: 5 min.

V tomto cvičení je úkolem žáků přiřadit slova k obrázkům. Na obrázcích jsou názorně zobrazeny následující slova: balet, činohra, opera, loutkové představení.

Vzhledem k tomu, že pod každým obrázkem je zobrazen počet písmen daného slova a jedno písmeno je vždy uvedeno, žáci slova bez problémů přiřadí (aniž by rozuměli jejich významu). Poté se učitel zeptá: „*Co je na obrázku jedna?*“ atd. Žáci odpovídají jednotlivě.

Řešení: 1. opera, 2. loutkové představení, 3. balet, 4. činohra.

cv. 3. Spoj.

Časový nárok: 10 min.

V tomto cvičení žáci přiřazují jednotlivým slovům význam.

Ještě než žáci budou toto cvičení vypracovávat, ukáže učitel obrázek baletky a zeptá se: „*Co dělá baletka?*“ Předpokladem je, že žáci z obrázku odvodí, že tančí. To

samé provede učitel s obrázkem zpěvačky a zpěváka. Pokud učitel předem ví, že žáci slovesa tancovat a zpívat určitě neznají, naučí je. Připraví si kartičky s osobními zájmeny a na tabuli napíše oba infinitivy (zpívat, tancovat). Poté ke každému slovesu napíše časování (u obou postačí pouze singulár, jiné tvary se na tomto PL nevyskytují). Obě slovesa následně procvičuje pomocí kartiček s osobními zájmeny. Když slovesa procvičí (případně naučí), vyzve žáky, aby si pořádně prohlédli obrázky ve cvičení 2. Poté je nechá cvičení 3 vypracovat. Následně proběhne kontrola. Učitel se jednotlivě ptá: „*Co je opera?*“ atd. Žáci čtou odpovědi z PL.

Řešení: Opera = Je divadelní hra, kde zpívá zpěvák a zpěvačka. Činohra = Je divadelní hra, kde mluví herec a herečka. Loutkové představení = Je divadelní hra, kde nehrají lidé, ale loutka. Balet = Je divadelní hra, kde baletka tancuje.

cv. 4. Přečti text.

Časový nárok: 15 min.

V tomto cvičení jsou dva texty o libereckých divadlech.

Před čtením učitel na tabuli umístí fotky obou divadel (Divadla F. X. Šaldy a Naivního divadla). Žákům řekne, že to jsou divadla v Liberci. Vyzve je, aby si přečetli první text. Žáci čtou text nejdříve potichu pro sebe, podtrhávají neznámá slova. Učitel obtížná slova vysvětlí (nejvhodnější je použít překlad do rodného jazyka žáků). Poté přečte několik žáků text nahlas (postupně se střídají). Stejně se zpracuje i druhý text.

cv. 5. Odpověz.

Časový nárok: 15 min.

V tomto cvičení jsou dva texty – Ilke a Liberendo říkají, jaká divadelní představení mají rádi. Úkolem žáků je na základě informací, které z textů získají, rozhodnout, které divadlo si vybere Ilke a které Liberendo.

Učitel nechá pracovat žáky samostatně – potichu si přečtou oba texty a vymyslí odpověď (žáci pracují s informacemi, které získali z textů v předchozím cvičení). Poté se jich učitel zeptá: „*Které divadlo si vybere Ilke?*“ (u toho ukazuje obrázek Ilke). Může položit i doplňující otázku: „*Proč?*“ To samé provede i s druhým textem (ukazuje obrázek Liberenda). Pokud žáci nebudou chápat, na co se jich učitel ptá, proberou oba texty všichni společně (možné opět využít překlad do rodného jazyka).

Řešení: Ilke si vybere Divadlo F. X. Šaldy (má ráda balet). Liberendo si vybere Naivní divadlo (má rád loutky).

cv. 6. Odpověz.

Časový nárok: 15 min.

V tomto cvičení je úkolem žáků vyhledávat informace v divadelním programu.

Učitel s žáky nejdříve zopakuje dny v týdnu (předpokladem je, že je žáci již znají). Procvičení může provést různými způsoby, např. na tabuli pod sebe napíše „pondělí“, „...“, „...“, „čtvrtek“, „...“, „...“, „neděle“. Žáci chybějící dny doplní. Poté učitel žáky vyzve, aby postupně vyjmenovali všechny dny v týdnu, jak po sobě následují (žáci se střídají). Učitel s žáky také procvičí určování času (opět je předpokladem, že žáci již určovat čas umí), k tomu poslouží papírové hodiny. Učitel na nich nastavuje různý čas a ptá se: „Kolik je hodin?“ Žáci odpovídají např.: „Je deset hodin deset minut.“ atd. (nepoužívají „je půl sedmé“ apod.). Před cvičením 6 je nutné vysvětlit následující slova: premiéra a vyprodáno. Žáci pro to nemají žádné cvičení na PL, vysvětlení těchto slov proběhne na tabuli. Učitel si připraví kartičky s danými slovy. Vysvětlování začne slovem *premiéra*, nebude ho vysvětlovat v rodném jazyce, ale česky. Ukáže slovo *premiéra* a řekne: „*Premiéra je divadelní představení (divadelní hra), které (kterou) v divadle hrají poprvé.*“ Učitel tuto větu napíše na tabuli. Pokud žáci vůbec nechápou, vysvětlí slovo v rodném jazyce. Poté se učitel zeptá: „*Co potřebujeme, když jdeme do divadla?*“ Předpokládá se, že žáci odpoví: „*Vstupenku.*“ (učitel může donést na ukázkou jakoukoliv vstupenku a ukázat ji žákům). Učitel napíše na tabuli slovo *vstupenka* a k tomu frázi „*koupit si vstupenku*“. Pokud žáci nerozumí, přeloží do jejich rodného jazyka. Slovo *vyprodáno* vysvětluje učitel pomocí nákresu na tabuli – nakreslí několik obdélníků, do kterých vepíše *vstupenka*. Ukáže na tabuli na vstupenky a řekne: „*Můžu si koupit vstupenku.*“ Poté všechny vstupenky smaže a řekne: „*Nemůžu si koupit vstupenku. Je vyprodáno.*“ Opět platí, že pokud žáci nechápou, vysvětlí učitel slovo v rodném jazyce. Teprve až jsou všechna slova jasná, projde učitel s žáky otázky, na které budou odpovídat (pokud něčemu nerozumí, přeloží to do rodné řeči). Nakonec učitel vyzve žáky, aby cvičení vypracovali. Žáci si nejdříve odpovědi napíší. Nakonec proběhne kontrola. Učitel se jednotlivě ptá a žáci odpovídají.

Řešení: 1. V devět hodin. 2. Nemůžu, je vyprodáno. 3. V pátek. 4. Janek a kouzelná fazole. 5. Bezhlavý rytíř.

11 Pracovní list č. 4 – téma Severočeské muzeum v Liberci

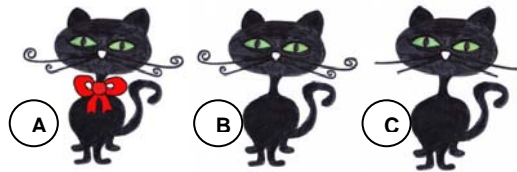
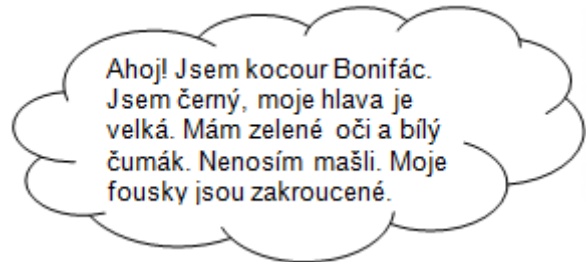
1. Hádej, co je na obrázku?

- Je to zámek, radnice, muzeum, nebo galerie?

2. Přečti text.

- Který kocour je Bonifác? Zakroužkuj!

3. Spoj správně.

- Kocour Bonifác bydlí na půdě v Severočeském muzeu v Liberci. Dnes ráno nakupoval v supermarketu. Když se vrátil, jeho nákupní taška se roztrhla a vysypala se. Věci z muzea se smíchaly s jeho nákupem.

4. Napiš čísla.

Do patří:

Do patří:

5. Spoj a napiš.

- 1..... 3..... 5.....
 2..... 4.....

6. Přečti text.

Severočeské muzeum tu stojí od roku 1898. Vystavujeme tu historické hodiny, šperky, staré sklo a porcelán. Jsou tu také sochy. V muzeu máme asi 1200 exponátů. V muzeu je velká knihovna. Muzeum je otevřené každý den - mimo pondělí.

7. Rozhodni, jestli souhlasí.

1. Severočeské muzeum stojí v Liberci od roku 1895.
2. V muzeu není knihovna.
3. V muzeu jsou nové hodiny.
4. V muzeu jsou šperky a sochy.
5. Muzeum je v pondělí zavřené.
6. V muzeu je asi 1200 exponátů.

ANO	NE

8. Řekni, co lže nesmí dělat v muzeu.

11.1 Metodický postup Severočeské muzeum v Liberci

Organizace řízení učební činnosti: skupinová.

Organizace prostorová: školní třída.

Pomůcky: PL muzeum; obr. Severočeského muzea; obr. zvíře; mašle; sada obrázků: obr. cv. 2., cv. 3., cv. 5., cv. 8, obr. nové věci; čtvrtky, barevné papíry, lepidla, nůžky.

Klíčová slova: muzeum, historický.

Cílová skupina: žáci-cizinci (věk: 9–12 let), úroveň A1.

Gramatika: modální sloveso smět (sg., prézens).

Cíl: Seznámit žáky s tím, co se v muzeu nachází (vybrané lexikum: šperky, sochy, porcelán, sklo, hodiny). Vysvětlit význam adjektiv historický a moderní. Objasnit význam cedulí se zákazy v muzeu (zákaz kouření, zákaz fotografování, zákaz konzumování jídla a pití). Seznámit žáky se Severočeským muzeem v Liberci (základní informace).

Dílčí cíle: Na konci práce s tímto pracovním listem dokáže žák pomocí jednoduchých vět popsat, co se nachází v muzeu. Chápe význam adjektiv historický a moderní – tato adjektiva dokáže používat. Porozumí významu cedulí se zákazy – umí říct, co nesmí v muzeu dělat.

Časový nárok: cca 90 min.

cv. 1. Hádej, co je na obrázku?

Časový nárok: 5 min.

Úkolem žáků je uhodnout, co je na obrázku.

Učitel na tabuli umístí velký obrázek Severočeského muzea. Postoupně se ptá na všechny možnosti vypsané ve cv. 1 (jednotlivé možnosti píše pod obrázek na tabuli). Ujistí se, že žáci všem slovům rozumí (žáci je přeloží do rodného jazyka). Rozřešení, co je na obrázku, může probíhat různým způsobem – např. žáci pro jednotlivé varianty hlasují. Nakonec učitel řekne, že je na obrázku Severočeské muzeum v Liberci. Napíše to na tabuli.

cv. 2. Přečti text.

Časový nárok: 10 min.

V tomto cvičení žáci na základě textu vybírají odpovídající obrázek.

Před čtením učitel s žáky procvičí následující výrazy: hlava, oči, čumák, fousky, mašle. Učitel se ptá: „*Co je hlava? Ukažte.*“ Nechá žáky ukázat na svou hlavu. To samé provede se slovem oči, slovo čumák prozatím nahradí slovem nos. Poté vysvětlí: „*My lidé máme nos (ukazuje na nos), zvíře má čumák.*“ Ukáže obrázek zvířete (kočky), na kterém předvede, co je čumák a napíše toto slovo na tabuli. Poté na obrázku ukáže, že má zvíře u čumáku fousky. Slovo napíše na tabuli. Slovo mašle vysvětlí názornou ukázkou (mašli ukáže). Rozdá PL. Vyzve žáky, aby si potichu přečetli text ve cv. 2 a zkusili uhodnout, který kocour je Bonifác. Mezitím na tabuli připraví obrázky všech tří variant kocourů. Zeptá se: „*Který kocour je Bonifác?*“ Žáci mohou pro jednotlivé varianty hlasovat. Poté žáci postupně přečtou text nahlas, učitel vysvětlí neznámá slova (pomocí překladu do rodného jazyka). Proběhne druhé hlasování, které učitel vyhodnotí. Na tabuli nechá pravého Bonifáce.

Řešení: kocour Bonifác je B.

cv. 3. Spoj správně.

Časový nárok: 5 min.

V tomto cvičení žáci spojují obrázky. Rozhodují, co patří do muzea a co si Bonifác koupil v supermarketu.

Cvičení je uvedeno krátkým textem v kurzívě, který může učitel přeložit do rodného jazyka žáků. Pomocí obrázků vysvětlí, že Bonifác bydlí v Severočeském muzeu na půdě. Poté nechá žáky cv. 3 vypracovat. V této fázi není důležité, aby žáci znali slova na obrázku v českém jazyce. Cílem je uvědomit si, jaké věci se nachází v muzeu. Kontrola tohoto cvičení probíhá ve cvičení 4.

cv. 4. Napiš čísla.

Časový nárok: 10 min.

V tomto cvičení píšou žáci pouze čísla obrázků (podle cv. 3). Učitel připraví obrázky (identické s obrázky ve cv. 3). Na jednu stranu tabule umístí obrázek nákupní tašky a napíše pod něj: „*do nákupní tašky...*“, na druhou stranu umístí obrázek muzea a napíše: „*do muzea...*“. Poté se postupně ptá – zvedne obrázek nad hlavu a říká: „*Kam patří číslo šest?*“ Žáci odpovídají (genitiv netvoří, čtou ho z tabule). Učitel předá

obrázek žákovi, který ho správně přiřadil a ten ho jde umístit na tabuli. Nakonec se žáků ptá: „*Co je v nákupní tašce?*“ Žáci buď slovíčka znají, nebo je učitel řekne a napíše na tabuli k obrázkům. V této fázi se učitel ptá jen na věci v nákupní tašce.

Řešení: Do tašky patří: 1, 3, 5, 8, 9, 10. Do muzea patří: 2, 4, 6, 7, 11.

cv. 5. Spoj a napiš.

Časový nárok: 10 min.

V tomto cvičení žáci spojují části slov k sobě. Pod každým obrázkem se nachází první písmena slova. Obrázky jsou identické s obrázky z předchozích cvičení – jedná se o předměty, které se nachází v muzeu. Žáci ke spojování slov nemusí znát jejich význam. Spojují je k sobě na základě tvarů, které do sebe pasují.

Učitel nechá žáky pracovat samostatně. Žáci slova napíší. Kontrola probíhá tak, že se učitel ptá: „*Co je na obrázku jedna?*“ atd. Žáci odpovídají jednotlivě. Poté učitel ukazuje obrázky (identické s obrázky ze cv. 5) a slova, která žáci právě spojili, procvičuje. Postupně ukazuje všechny obrázky a ptá se: „*Co to je?*“ Celou sadu obrázků projede vícekrát.

Řešení: 1. šperky, 2. porcelán, 3. hodiny, 4. sklo, 5. socha.

cv. 6. Přečti text.

Časový nárok: 15 min.

Žáci čtou text o Severočeském muzeu.

V tomto textu se vyskytují právě procvičená substantiva, která jsou spojena s adjektivy *historické* a *staré*. Učitel tato adjektiva před čtením textu vysvětlí (případně procvičí). Připraví si dvě sady obrázků – jedna sada obsahuje nové věci (šperky, sklo, porcelán, hodiny) a druhá sada obsahuje staré věci (obrázky ze cv. 5, vyjma obrázku sochy). Učitel ukáže žákům obrázek s historickými šperky a řekne: „*To jsou historické šperky.*“ Tento obrázek následně konfrontuje s obrázkem moderních šperků: „*To jsou moderní šperky.*“ Oba obrázky umístí vedle sebe na tabuli. To samé provede i s ostatními obrázky. Používá stále stejná adjektiva *historické* a *moderní*. Když takto projde všechny obrázky, ukáže na skupinu historických obrázků a zeptá se: „*Jaké to jsou věci? Jsou moderní, nebo historické?*“ Žáci odpoví a učitel nad odpovídající obrázky napíše *historické*. To samé provede s moderními věcmi. Uvede ještě slova s podobným významem *moderní = nové*, *historické = staré* (považuje je za synonyma, není důležité odlišovat drobný rozdíl). Nakonec se žáků zeptá, jaké předměty jsou

v muzeu. Cílem je, aby si žáci uvědomili, že jsou v muzeu historické věci. Učitel vyzve žáky, aby si potichu přečetli text a podtrhali neznámá slova. Poté zjistí, kterým slovům žáci nerozumí a přeloží je do rodného jazyka. Podruhé čtou žáci text nahlas, střídají se.

Obrázky pro nacvičování adjektiva moderní:

cv. 7. Rozhodni, jestli souhlasí.

Časový nárok: 5 min.

V tomto cvičení žáci na základě informací z předchozího textu určují, zda jsou tvrzení pravdivá, nebo nepravdivá.

Učitel s žáky projde věty a ujistí se, že jim rozumí. Poté je nechá pracovat samostatně. Nakonec proběhne kontrola – učitel se jednotlivě ptá, žáci odpovídají.

Řešení: 1. NE, 2. NE, 3. NE, 4. ANO, 5. ANO, 6. ANO.

cv. 8. Řekni, co Ilke nesmí dělat v muzeu.

Časový nárok: 10 min.

V tomto cvičení žáci na základě obrázků říkají, co Ilke nesmí dělat v muzeu. Jsou zde použity všeobecně známé značky.

Učitel připraví obrázky (identické s obrázky ve cv. 8) na tabuli. Zeptá se: „*Co Ilke nesmí?*“ a ukáže na jednu ze značek. Pokud žáci neví, dá jim učitel několik možností. Nakonec žáci napíší řešení do svých PL.

Řešení: Ilke nesmí kouřit. Ilke nesmí jíst a pít. Ilke nesmí fotografovat.

Aktivita: plakát Severočeské muzeum (SM)

Časový nárok: 15 min.

Učitel připraví obrázky SM a obrázky, s kterými žáci pracovali na PL, čtvrtky, barevné papíry, lepidla a nůžky. Žáci se rozdělí do skupinek, ve kterých vytvoří plakát o SM (využívají informace z textu ve cv. 6). Hotové plakáty si žáci vystaví ve třídě.

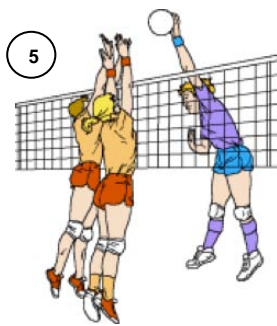
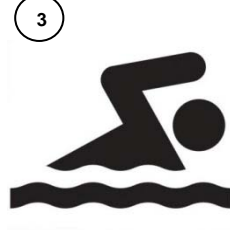
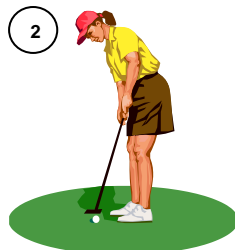
12 Pracovní list č. 5 – téma Letní sporty v Liberci

Sportuješ?
Jak často?

1. Najdi názvy sportů. Přičiřad' je k obrázkům.

• ŠE **TENIS** ŠKL BASKETBAL ŔSURFOVÁNÍ W JÍZDANAKOLEČKOVÝCH BRUSLÍCHÉ GOLFÝ ŠF OTBALÉ Ů PLAVÁNÍ ŠÉ VOLEJ BAL MU JÍZDANAKOLE ŔČE JÍZDANAKONI ŠČ•

tenis

• Jsou tyto sporty letní, nebo zimní?

2. Spoj.

hrát

jezdit na

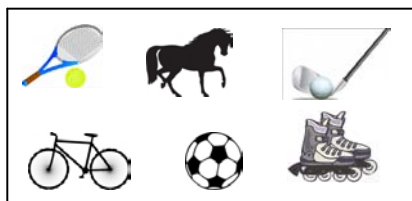

3. Utvoř věty.

vzor: Ilke hraje tenis.

hrát...
jezdit na...

4. Přečti text.

SPORTOVÁNÍ V LIBERCÍ V LÉTĚ

Je ráno. Svítí . Ilke a Liberendo jdou ven. V Liberci je cyklostezka. Je 3,5 kilometrů dlouhá. Vedle cyklostezky je . Jmenuje se Nisa. Ilke jede na a Liberendo jede na . Na konci cyklostezky je obchod. Ilke a Liberendo si koupí a . Sednou si na lavičku k řece a krmí . Odpoledne Liberendo a Ilke .

5. Oprav text.

Je večer. Svítí slunce. Ilke a Liberendo jdou domů. V Liberci není cyklostezka. Ilke jede na kolečkových bruslích a Liberendo jede na kole. Odpoledne Liberendo hraje tenis a Ilke jede na koni.

6. Přečti text.

Pravidelně hraju minigolf. V Liberci je minigolfové hřiště v ulici Masarykova. To je naproti muzeu. Vždy tam půjčí hůl a míček.

Občas hraju fotbal, ale radši se na fotbal dívám v televizi. Pravidelně chodím na fotbalový zápas na stadion. V Liberci je fotbalový stadion u řeky Nisa. Je tam 9 900 sedadel. Fandím FC Slovan Liberec. V roce 2002 a 2006 vyhráli nejvyšší českou soutěž – První Gambrinus ligu.

7. Dopln věty.

Ilke

1. Ilke pravidelně.....
2. Minigolfové hřiště je naproti.....
3. Na minigolfovém hřišti vždy půjčí.....

Liberendo

1. Liberendo se radši dívá.....v televizi.
2. Pravidelně chodí.....na stadion.
3. Na stadionu je

12.1 Metodický postup Letní sporty v Liberci

Organizace řízení učební činnosti: skupinová.

Organizace prostorová: školní třída.

Pomůcky: PL sport; kartičky s osobními zájmeny; sada obrázků: obr. cv. 1., cv. 2 (podle počtu žáků), obr. cv. 4.

Klíčová slova: letní sporty, hrát, jezdit na.

Cílová skupina: žáci-cizinci (věk: 9–12 let), úroveň A1.

Gramatika: časování sloves (prézens).

Cíl: Rozšíření slovní zásoby – letní sporty (pouze frekventované názvy), časování a používání sloves „hrát“, „jezdit na“ (ve spojitosti se sportem). Možnost sportování v létě v Liberci.

Dílčí cíle: Na konci práce s tímto pracovním listem dokáže žák pojmenovat vybrané letní sporty. Umí používat slovesa *hrát* a *jezdit na* ve spojení se sportem. Tato slovesa umí časovat (prézens, singulár).

Časový nárok: cca 90 minut.

Úvod hodiny.

Časový nárok: 5 min.

V úvodu hodiny napíše učitel na tabuli *SPORT*. Zeptá se žáků, jestli sportují a jak často sportují. V této fázi postačí, když žáci odpovídají „ano“, „ne“. Cílem této lekce není naučit vyjadřování frekvence, proto pokud nastane při jejím vyjadřování problém, napíše učitel na tabuli možnosti (např. „každý den“, „2x za týden“ apod.). Poté učitel rozdá PL.

cv. 1. Najdi názvy sportů. Přiřaď je k obrázkům.

Časový nárok: 20 min. včetně aktivity.

Úkolem žáků je najít názvy sportů. Pro jednodušší orientaci a usnadnění hledání jsou první písmena názvů zvýrazněna tučně.

Je vhodné, aby žáci jednotlivé názvy označili barevně (např. pastelkami), zjednoduší to další práci se slovy. Až většina žáků slova najde, proběhne kontrola. Žáci mohou chodit psát slova na tabuli, nebo je jen říkají. Dalším úkolem je přiřadit názvy sportů k obrázkům. Ještě než budou žáci pokračovat s cvičením na PL, připraví učitel obrázky sportů (identické s obrázky ze cv. 1). Jednotlivé obrázky ukazuje žákům a ptá

se: „*Jaký to je sport?*“ Poprvé se ptá jednotlivě. Pokud žáci název neví, řekne jim ho. Sporty: *jízda na koni, na kolečkových bruslích, na kole* se žáci učí jako frázi (stejně tak tato slova jako frázi používají v dalších cvičeních). Sadu obrázků učitel ukazuje dokola, při druhém opakování už můžou žáci říkat názvy sborově. Pokud některý název způsobuje problémy, napíše ho učitel na tabuli. Když většina žáků reaguje správně, přistoupí k práci s PL. Jednotlivé názvy napíšou pod obrázky. Poté proběhne namátková kontrola. V závěru tohoto cvičení se učitel ptá, jestli jsou tyto sporty letní, nebo zimní. Pokud mají žáci problém s porozuměním, může učitel položit otázku jinak – např.: „*Děláme tyto sporty v létě, nebo v zimě?*“ Všechny sporty jsou letní.

Řešení:

•ŠTENISŽKL BASKETBALŘSURFOVÁNÍWJÍZDANAKOLEČKOVÝCHBRUSLÍCHÉGOLFÝ
ŠFOTBALÉŮPLAVÁNÍSĚVOLEJBALMUJÍZDANAKOLEŘČEJÍZDANAKONIŠČ•

Obrázky: 1. fotbal, 2. golf, 3. plavání, 4. jízda na kole, 5. volejbal, 6. jízda na kolečkových bruslích, 7. basketbal, 8. tenis, 9. jízda na koni, 10. surfování.

Aktivita: Po dokončení cv. 1 je vhodné pro zpestření zařadit pantomimu s názvy sportů. Podle počtu žáků se buď rozdělí do skupin, nebo pracuje celá třída. Jeden vybraný žák přijde k učiteli, vylosuje si u něj jeden sport a předvede ho. Nesmí u toho mluvit. Kdo sport uhodne jako první, jde předvádět. Žáci se mohou vystřídat všichni. Žáci používají pouze slovíčka ze cvičení 1.

cv. 2. Spoj.

Časový nárok: 10 min.

V tomto cvičení žáci rozhodují, jaké sloveso patří k jednotlivým sportům. V nabídce mají dvě možnosti *hrát* nebo *jezdit na*. Podstatou tohoto cvičení je přiřadit obrázky k infinitivům. Žáci prozatím slovesa nečasují.

Před tímto cvičením učitel na tabuli napíše oba infinitivy *hrát* a *jezdit na*. Žáci se rozdělí do skupinek. Každá skupina dostane v obálce obrázky (identické s obrázky z cv. 2). Učitel žáky vyzve, aby obrázky rozdělili na dvě hromádky, podle toho, zda si myslí, že k nim patří sloveso *hrát* nebo *jezdit na*. Žáci se mezi sebou mohou v rámci skupinky radit. Je možné, aby učitel tuto aktivitu časově omezil – může tak probíhat formou soutěže. Poté proběhne kontrola. Pokud tato aktivita probíhala formou soutěže, učitel kontroluje jednotlivé skupinky samostatně a vyhodnotí jejich úspěšnost. Nakonec ještě všichni společně určí, které obrázky patří ke kterým slovesům – učitel ukazuje obrázky, žáci říkají příslušný infinitiv a učitel vždy obrázek umístí pod odpovídající infinitiv na tabuli. Když je vše na tabuli, žáci jednotlivě říkají celá spojení – např. „*hrát fotbal*“,

„jezdít na kole“ atd. Názvy sportů již znají ze cv. 1. Poté každý individuálně vypracuje cvičení 2 na PL. Nakonec proběhne kontrola (učitel vyvolává jednotlivě žáky).

cv. 3. Utvoř věty.

Časový nárok: 10 min.

Ve třetím cvičení pracují žáci s lexikem z předchozího cvičení. V tomto cvičení již probíhá časování obou sloves, a to ve třetí osobě singuláru (podle vzoru: *Ilke hraje tenis.*).

Je důležité žáky naučit (případně procvičit) časování obou sloves – stačí pouze singulár (tvar plurálu se na PL nevyskytuje a žáci ho tolik nepotřebují). Učitel ukazuje kartičky s osobními zájmeny (nejdříve popořadě) a říká odpovídající tvary. Zde záleží na tom, zda se žáci se slovesy setkávají poprvé, nebo je již znají. Pokud je již znají, není nutné psát jednotlivé tvary na tabuli. V případě, že žáci přichází s těmito slovesy do styku poprvé, píše učitel jednotlivé tvary na tabuli. Učitel ukazuje kartičky s osobními zájmeny dokola (po chvíli na přeskáčku) – žáci říkají odpovídající tvary sloves. Když většina žáků reaguje správně, přistoupí k práci s PL. Vzhledem k tomu, že si žáci musí uvědomit jednak správný tvar slovesa a také jeho přiřazení ke slovíčku, je vhodné, aby si věty napsali. Poté probíhá kontrola (učitel vyvolává žáky jednotlivě, ti čtou své věty).

cv. 4. Přečti text.

Časový nárok: 10 min.

V textu ve cvičení 4 čtou žáci text, ve kterém jsou některá slova nahrazena obrázky. V tomto textu se vyskytuje mimo jiné lexikum, které nebylo v hodině doposud procvičeno.

Je vhodné, aby učitel lexikum analyzoval a v závislosti na znalostech žáků neznámá slova před čtením probral. Opět k tomu využije obrázky (identické s obrázky ve cv. 4), které žákům ukazuje. Pokud žáci neví, učitel slovo řekne a napíše na tabuli. Poprvé čtou žáci text potichu pro sebe. Učitel žáky vyzve, aby podtrhali neznámá slova, ta po čtení textu buď vysvětlí česky (případně za pomoci obrázku), nebo je přeloží do rodného jazyka žáků. Druhé čtení probíhá nahlas – učitel vyvolá několik žáků, aby se prostřídali. Když žáci textu porozumí, přistoupí ke cvičení 5.

cv. 5. Oprav text.

Časový nárok: 10 min.

V tomto cvičení je text bez obrázků. Je podobný textu ve cvičení 4, ale jsou v něm chyby. Ty musí žáci najít a opravit. V tomto textu se nevyskytují gramatické chyby, pouze věcné.

Učitel nechá žáky text opravit. Nakonec proběhne kontrola (učitel vyvolává žáky, ti čtou opravený text).

Řešení: Je ráno. Svítí slunce. Ilke a Liberendo jdou ven. V Liberci je cyklostezka. Ilke jede na kole a Liberendo jede na kolečkových bruslích. Odpoledne Liberendo hraje fotbal a Ilke hraje golf.

cv. 6. Přečti text.

Časový nárok: 15 min.

V tomto cvičení jsou dva texty. Práce s nimi je obdobná, jako ve čtvrtém cvičení.

Žáci si nejdříve přečtou první text pro sebe a poté dostanou prostor pro dotazy. Poté jeden žák přečte text nahlas. Druhý text přečtou žáci opět nejdříve potichu, následuje objasnění neznámých slov (pokud nelze využít obrázky, přeloží učitel neznámá slova do rodného jazyka žáků). Druhý text přečtou nahlas po částech dva žáci. Když žáci textu porozumí, přistoupí ke cvičení 7.

cv. 7. Dokonči věty.

Časový nárok: 8 min.

Žáci doplňují vynechaná místa ve větách, informace čerpají ze cvičení 6.

Nejdříve cvičení vypracují samostatně a poté proběhne společná kontrola. Učitel napíše věty na tabuli a žáci je chodí dopisovat.

Řešení:

Ilke

1. Ilke pravidelně hraje minigolf.
2. Minigolfové hřiště je naproti muzeu.
3. Na minigolfovém hřišti vždy půjčí hůl a míček.

Liberendo

1. Liberendo se radši dívá na fotbal v televizi.
2. Pravidelně chodí na fotbalový zápas na stadion.
3. Na stadionu je 9 900 sedadel.

13 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo vytvořit didaktické listy pro čtení s porozuměním. Čtení cizojazyčných materiálů působí pozitivně na poznávání a osvojování jazykových prostředků. Student se seznamuje s typickými cizojazyčnými slovními spojeními a syntaktickými strukturami. Výrazným způsobem si také upevňuje lexikální a gramatické návyky. Výcvik ve čtení nepřímo ovlivňuje nejen poslechovou dovednost, ale i dovednost ústního a písemného projevu. V procesu osvojování cizího jazyka tak zaujímá čtení s porozuměním významnou roli.

V teoretické části bakalářské práce jsem popsala postavení čtení s porozuměním ve výuce cizích jazyků. Vysvětlila jsem pojem čtení s porozuměním a objasnila jsem problematiku jazykového odhadu a prediktability při čtení. Ve dvou kapitolách jsem uvedla typologii čtení a čtecích textů. V teoretické části jsem se také věnovala obtížím spojeným se čtením v cizím jazyce a metodickému postupu nácviku čtení s porozuměním.

V praktické části jsem se zaměřila na pomoc ve výuce češtiny v rámci jazykového workshopu, který pravidelně pořádají v německé základní škole v Jonsdorfu. Žáci zde mají český jazyk zařazen do výuky jako povinný předmět. K učení se češtiny však německým žákům chybí motivace. Mým záměrem bylo motivovat žáky prostřednictvím pracovních listů s tematikou nedalekého Liberce. Vytvořila jsem pět pracovních listů s následujícími tématy: aquapark a lunapark v Liberci, Botanická zahrada Liberec, divadla v Liberci, Severočeské muzeum v Liberci a letní sporty v Liberci. Informace o Liberci jsem uzpůsobila zájmům zahraničních žáků od devíti let. Pracovní listy obsahují různé typy cvičení a jsou doplněny potřebnými ilustracemi, které zajišťují jejich poutavost.

Pomocí pracovních listů si žáci zábavnou formou rozšíří svou slovní zásobu a seznámí se s Libercem. Každý list je opatřen metodickými pokyny pro učitele. Všechny pracovní listy lze využít při výuce češtiny jako cizího jazyka na jazykové úrovni A1. Během vzniku této bakalářské práce jsem neměla možnost pracovní listy otestovat ve výuce. Pracovní listy však byly shlédnuty vyučující ze základní školy Schkola v Jonsdorfu, která souhlasila s jejich využitím na workshopech. Workshopy budou uspořádány v následujícím školním roce.

14 Seznam použitých zdrojů

Primární literatura

ANTOŠOVÁ, Jarmila a kol. *Třesky plesky, uč se česky*. Dresden: Freistaat Sachsen, 2007.

BENEŠ, Eduard a kol. *Metodika cizích jazyků*. 1. vyd. Praha: SPN, 1971.

ČADSKÁ, Milada a kol. *Čeština jako cizí jazyk: úroveň A2*. 1. vyd. [Praha]: Česko: MŠMT ČR, 2005.

HÁDKOVÁ, Marie a kol. *Čeština jako cizí jazyk: úroveň A1*. 1. vyd. [Praha]: Česko: MŠMT ČR, 2005.

HENDRICH, Josef. *Didaktika cizích jazyků*. 1. vyd. Praha: SPN, 1988.

HRDLIČKA, Milan. *Cizí jazyk čeština*. 1. vyd. Praha: ISV, 2002.

NUTTALL, Christine. *Teaching reading skills in a foreign language*. 1. publ. Oxford: Heinemann, 1982.

PODRÁPSKÁ, Kamila. *Kapitoly z lingvodidaktiky německého jazyka*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008.

PURM, Radko. Čtení v cizím jazyce. *Cizí jazyky*, 1993/94, roč. 37, č. 5–6, s. 163–169.

PURM, Radko. Formování komunikativní kompetence ve čtení cizojazyčných textů. *Cizí jazyky*, 1993/94, roč. 37, č. 7–8, s. 252–258.

ŠKODOVÁ, Svatava. *Čtení dlouhých textů*. Vývoj programu pro odborné vzdělávání lektorů jazykové výuky dospělých, Projekt CZ.04.3.07/3.2.0.1.3/3382.

Elektronické zdroje

HANZLOVÁ, Pavla. *Text a jeho využití ve výuce češtiny jako cizího jazyka* [diplomová práce] [online]. Praha: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, 2005. [cit. 14. 1. 2011]. Dostupné na Internetu: <<http://www.auccj.cz/starestranky/obr/diplomka1.pdf>>.

Sekundární literatura

GRELLET, Françoise. *Developing Reading Skills*. 4. print. Cambridge: Cambridge University Press, 1984.

CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků na přelomu staletí*. 1. vyd. Rudná u Prahy: Editpress, 2001.

ROUBALOVÁ, Eva. Výuka reálií – neodmyslitelná součást cizojazyčné výuky. *Bohemistyka*, 2006, roč. 2006, č. 3, s. 193–197.

ŠEBESTA, Karel. *Od jazyka ke komunikaci*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1999.

Seznam obrázků

Akvárium [online]. [cit. 9. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:

<<http://www.arthursclipart.org/animalhomes/homes/aquarium.gif>>.

Balet [online]. [cit. 17. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:

<http://www.theage.com.au/fximage/2004/11/01/ballet_gala_wideweb__430x293.jpg>.

Baletka [online]. [cit. 20. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:

<<http://www.arthursclipart.org/dance/dancing/ballerina%205.gif>>.

Banány [online]. [cit. 23. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:

<<http://glpludek.cz/ups/imgs/jak-na-banan-anketa.jpg>>.

Basketbal [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu:

<<http://www.arthursclipart.org/sportbasketball/bask.gif>>.

Bazén [online]. [cit. 11. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:

<<http://www.fundraw.com/clipart/clip-art/1062/People-in-Swimming-Pool/>>.

Čepice [online]. [cit. 14. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:

<<http://www.predskolaci.cz/wp-content/uploads/2010/01/zimni-obleceni-cepice.jpg>>.

Činohra [online]. [cit. 17. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <<http://www.saldovo-divadlo.cz/usf/image/fotky/sedm-11.jpg>>.

Čokoláda [online]. [cit. 24. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:

<<http://www.sportujeme.sk/galeria/cokolada1.jpg>>.

Fotbal [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/girl_playing_soccer_clip_art_15731.jpg>.

Fotbalový míč [online]. [cit. 10. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/football_ball_clip_art_15713.jpg>.

Fotbalový míč [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <<http://www.ichotebor.cz/files/clanky/1367/fotbal.jpg>>.

Herec [online]. [cit. 20. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://www.clipartheaven.com/clipart/entertainment/drama_&_film/actor_-_greek.gif>.

Herečka [online]. [cit. 20. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/princess_purple_dress_clip_art_25231.jpg>.

Hodiny [online]. [cit. 15. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <<http://www.michellehenry.fr/clocks.jpg>>.

Hodiny [online]. [cit. 22. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://www.extrainzerce.eu/galerie/annonce4379/New_1270413.jpg>.

Hot dog [online]. [cit. 23. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <<http://www.obcerstveni-u-sneka-lipno.estranky.cz/img/picture/28/p%C3%A1rek-v-rohl%C3%ADku.jpg>>.

Houpačka [online]. [cit. 10. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://t1.gstatic.com/images?q=tbn:HeBB13xo_CbdOM:http://classroomclipart.com/ImageFolio4_files/gallery/Recreation/boy-on-swing.jpg&t=1>.

Chlapec [online]. [cit. 16. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/sport_man_56030.jpg>.

Ještěrka [online]. [cit. 16. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <<http://rubylux.net/wp-content/uploads/2010/04/gecko-1.jpg>>.

Jízda na kole [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/steren_bike_rider_clip_art_24815.jpg>.

Jízda na kolečkových bruslích [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/rollerblading_beginner_clip_art_15668.jpg>.

Jízda na koni [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://www.horseclipart.com/horse_clipart_images/little_girl_child_riding_a_pretty_horse_0515-0911-0912-3129_SMU.jpg>.

Kačenka [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/rubber_duck_clip_art_15473.jpg>.

Kolečkové brusle [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <<http://www.homestead.com/~media/elements/Clipart/sports/rollerblades.jpg>>.

Kolo [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/bike_bicycle_clip_art_18086.jpg>.

Kolotoč [online]. [cit. 14. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <<http://www.learnersdictionary.com/art/ld/merry-go-round.gif>>.

Kůň [online]. [cit. 10. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/horse_silhouette_clip_art_6184.jpg>.

Loutka [online]. [cit. 20. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <<http://www.learnersdictionary.com/art/ld/marionette.gif>>.

Mapa Babylon [online]. [cit. 14. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://maps.google.cz/?utm_campaign=cs&utm_medium=ha&utm_source=cs-ha-emea-cz-sk-gm&utm_term=mapa>.

Mimino [online]. [cit. 17. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/baby_girl_crawling_clip_art_20278.jpg>.

Nafukovací kruh [online]. [cit. 16. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://static2.outfly.cz/data/shared/files/products/UT003220/321154/88805099_1.jpg>.

Nákupní taška [online]. [cit. 23. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <<http://www.ckinfo.com/clipart/household/shopping-bag-1.png>>.

Nové hodiny [online]. [cit. 24. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <<http://www.bitrebels.com/wp-content/uploads/2009/09/wallclock.jpg>>.

Nové sklo [online]. [cit. 24. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <<http://www.redcandy.co.uk/images/upload/productpics/lisa-freya-collection.jpg>>.

Nové šperky [online]. [cit. 24. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://t0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQUWXVG311ky2-5sK83Mz-a-45QUhFomS5h_U6Ta12pZo5qKzbRrA>.

Opera [online]. [cit. 18. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://www.rochester.edu/currents/V34/V34N19/photos/calendar_opera.jpg>.

Plavání [online]. [cit. 24. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/swimming_clip_art_15823.jpg>.

Plavky [online]. [cit. 14. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<<http://t3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRcBTOXBQiFm0CTUypy48DewswIRbCIFQpr6XPHTQMUFWHzMUSR&t=1>>.

Porcelán [online]. [cit. 22. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<http://www.dumporcelanu.cz/images/foto/mBlumenmalerei_Kaffee.jpg>.

Prolézačka [online]. [cit. 14. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<<http://www.tomovyparky.cz/data/catalogue/48/foto-116.thumb.jpg>>.

Rodeo na býkovi [online]. [cit. 14. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<http://www.funnyfarmentertainments.co.uk/rodeo_bull.gif>.

Rohlík [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/bakery_croissant_clip_art_9595.jpg>.

Ručník [online]. [cit. 15. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<<http://www.artclips.com/clipart/free/clipart/TowelRack.gif>>.

Řeka [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu:
<<http://t1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTL2XTud8BBNGZCpt6ZW97T6luNcWsTx1wV5vj6VV2QrDRIC2JN9w&t=1>>.

Sklo [online]. [cit. 22. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<<http://www.fotopavlik.cz/images/objekty/lesni%20sklo%20cise.jpg>>.

Skluzavka [online]. [cit. 14. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<http://classroomclipart.com/images/gallery/Clipart/School/TN_girl-slide.jpg>.

Sluneční brýle [online]. [cit. 14. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<<http://www.freeclipartpics.com/images/sunglasses.gif>>.

Sluníčko [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://files.ms-slunicko-sro.webnode.cz/200000003-049cd05978/slunicko_2.JPG>.

Socha [online]. [cit. 23. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<<https://www.auntsharonsattic.com/store/catalog/images/38624.jpg>>.

Surfování [online]. [cit. 10. 3. 2011]. Dostupné na Internetu:
<<http://www.arthursclipart.org/sportwater/surfing%205.gif>>.

Svetr [online]. [cit. 14. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<<http://www.predskolaci.cz/wp-content/uploads/2010/01/zimni-obleceni-svetr.jpg>>.

Šperky [online]. [cit. 22. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<http://nd01.jxs.cz/661/429/1ad162ef83_34727228_o2.jpg>.

Tenis [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu:
<<http://www.sskvitkovice.unas.cz/img/tenis.jpg>>.

Tenisový míček [online]. [cit. 10. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/pelota_de_tenis_clip_art_15751.jpg>.

Tobogán [online]. [cit. 10. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<http://www.davidccook.com/mrkids/vbs/waterworks/clipart/DG_Color_Slide.jpg>.

Vířivka [online]. [cit. 14. 2. 2011]. Dostupné na Internetu: <<http://www1.free-clipart.net/gallery2/clipart/Household/Miscellaneous/Jacuzzi.jpg>>.

Vodní skluzavka [online]. [cit. 14. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<http://www.maxikovy-hracky.cz/images/prods/12758_1.jpg>.

Volejbal [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu:
<http://www.alliancechristianschool.org/Alliance_Sports_files/volleyball_clipart.png>.

Zákaz fotografování [online]. [cit. 22. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<http://www.fotoreporter.cz/pict/w001/w0003_13.gif>.

Zákaz jídla a pití [online]. [cit. 22. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<<http://www.hcgweightloss.com/wp-content/uploads/2010/05/hcg-forbidden-food.jpg>>.

Zákaz kouření [online]. [cit. 22. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<http://img.aktuality.sk/stories/NAJNOVSIE_FOTKY/ILUSTRACNE/ZDRAVIE/fajcie_nie_zakaz_09_8.jpg>.

Zmrzlina [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupné na Internetu: <http://images.all-free-download.com/images/graphiclarge/ice_cream_cones_ff_menu_clip_art_13886.jpg>.

Zpěvák [online]. [cit. 19. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<http://www.clipartheaven.com/clipart/music/musicians/singer_-_opera_5.gif>.

Zubní kartáček [online]. [cit. 24. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<http://2.bp.blogspot.com/_Y_MjTFQ3m8g/S-XExRuZ38I/AAAAAAAAAFSY/WTH5e4xNToA/s1600/toothbrush.jpg>.

Žába [online]. [cit. 16. 2. 2011]. Dostupné na Internetu:
<<http://www.detskeomalovanky.cz/wp-content/zaba6.gif>>.